PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 190 (1280) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST četrtek 11. avgusta 1949 Cena 15 lir - 2.50 din

Povečan pritisk ZDA za razvrednotenje funta

Vznemirjenje v londonskih finančnih krogih zaradi padanja vrednosti državnih papirjev - V ZDA zopet narašča kritika na račun britanske gospodarske politike - Priprave za finančno konferenco v Washingtonu

LONDON, 10. — V Londonu se mrzlično pripravljajo na angleško-ameriško-kanadsko finančno konferenco, ki bo v Washingtonu okoli 3. septembra. V obveščenih krogih izjavljajo, da se konferenca ne bo omejila na anglosaške države, pač pa da bodo povabljene še Francija in druge države zahodne Evrope, katerih zunanji in finančni ministri bodo takrat v Washingtonu.

Britanski uradni krogi izjavljajo, da bo Stafford Cripps postavil sledeče predloge: 1. sklenitev mednarodnih dogovorov o surovinah po vzorcu dogovora za žito, ki je bil pred kratkim sklenjen v Washingtonu; 2. Zopetna investicija večjega dela kreditnih saldov, ki jih realizira Amerika v svojih izmenjavah s področjem funta v gospodarsko zaostalih deželah britanskega imperija.

Znatni padec tečaja britanskih državnih vrednotnic na londonski borzi, ki so ga zabeležili predvčerajšnjim, je povzročil veliko vznemirjenje v britanskih finančnih krogih in to tem bolj, ker ta padec traja že tri tedne. Kakor poročajo londonski listi, je padec vrednosti povzročil zgubo okoli 500 milijonov funtov šterlingov. Večina listov sporazumno ugotavlja, da je padec vrednosti na londonski borzi neposredna posledica povečanega pritiska ZDA za razvrednotenje funta.

Glasilo londonskega Cityja «Financial Times» piše s tem v zvezi: «Kljub temu, da vodilni krogi izjavljajo, da ne bo prišlo do razvrednotenja funta, se ima v londonskem Cityju vtis, da bodo med ukrepi, ki jih bodo sprejeli pri finančnih pogajanjih, ki bodo v septembru v Washingtonu, tudi razvrednotenje funta v odnosu do ameriškega dolarja.

Zaradi tega je v zadnjem času na londonski borzi narastlo povpraševanje po ameriških vrednostnih papirjih in posebno po kanadskih. Izguba zaupanja v vlado in v funt je vzrok prodajanja vrednotnic stalne vrednosti.

Politični urednik tega lista ugotavlja v svojem komentarju glede bodočih finančnih pogajanj v Washingtonu med ZDA in Veliko Britanijo, da se med britanskimi uradnimi krogi v Londonu vedno bolj čuti vznemirjenje zaradi vedno naraščajoče kritike v ZDA na račun britanske gospodarske politike. Vedno pogostejši in močnejši napadi ameriških listov in politikov lahko negativno vplivajo na pogajanja v Washingtonu in to tem bolj, ker se ameriška vlada pridružuje tem kritikam.

Liberalni «Manchester Guardian» pa izraža začudenje, da vlada ne podvzame nobenega ukrepa, da bi ustavila padanje tečaja britanskih državnih papirjev.

V zvezi z britanskim gospodarskim položajem se je danes britanski poslanik v ZDA Oliver Franks razgovarjal z ameriškim zunanjim ministrom Achesonom. Franks je poudaril, da se je razgovor nanašal izključno na gospodarska vprašanja.

Tudi upravitelj Marshallovega načrta Hoffman je danes z letalom odpotoval v Pariz. Potoval bo tudi v Italijo, Grčijo, Nemčijo, Belgijo, Irsko in Veliko Britanijo, da se prepriča o gospodarskem položaju v Evropi. V Veliki Britaniji se bo razgovarjal tri dni.

Vietman prekinil odnose s francosko vlado

PARIZ, 10. (Tanjug). — Predsednik stalne delegacije Vietnamske republike je uradno sporočil, da je delegacija s tem mesecem prenehala obstajati.

V zadevnem komunikeju je rečeno, da je prišlo do tega sklepa, «zaradi stališča francoske vlade do Vietnama, ki navzlic neštetim mirovnim predlogom vietnamske vlade trdovratno nadaljuje svojo zavojevalno politiko, politiko izzivanja državljanske vojne».

Vietnam je pripravljen vzpostaviti s Francijo normalne odnose tedaj, ko bo francoska vlada izjavila, da je pripravljena, s sporazumom z vietnamsko vlado lojalno priznati neodvisnost Vietnama.

Napredni pariški krogi menijo, da je delegacija ustavila delo zaradi čedalje hujšega pritiska pariške policije, ki je vdirala v sedeže delegacije, kjer je vršila preiskave in aretacije.

Američani Nemcem ne oproste da niso uničili vseh Židov v plinskih celicah

MUENCHEN, 10. — V Muenchenu je prišlo do resnejših incidentov med policijo in približno tisoč židovskimi demonstranti, ki so se zbrali v znak protesta pred sedežem lista «Sueddeutsche Zeitung». Ta list je namreč objavil včeraj neko pismo, ki roti Žide, naj odidejo v Ameriko, čeprav niti tam niso zaželeni, kajti Amerikanci «jih imajo že dovolj». Pisec pisma je tudi izjavil, da so v času, ko je on delal pri ameriški vojaški upravi, nekateri ameriški funkcionarji zatrjevali, da Nemcem vse oproste, razen tega, da niso vseh Židov uničili v plinskih celicah.

Med incidenti so demonstranti večkrat napadli policijo s kamenjem iz cestnega tlaka. En policijski avto so zažgali in nekaj avtomobilov gasilcev, ki so tudi prihiteli tjekaj, so težko poškodovali. Bilo je več ranjenih. Ameriška vojaška policija ni sodelovala pri zadušitvi nemirov.

Borbe v Bataviji

BATAVIA, 10. — «Kengpo» kitajski dnevnik v Bataviji, javlja danes, da je kakih 2000 indinezijskih gverilcev preteklo nedeljo prodrlo v Surakarto v središču Jave. Med Holanci in Indinezijci je prišlo do hudih borb, ki so trajale več ur, in v katere je poseglo tudi 5 holandskih letal, ki so bombardirala severno zapadni del mesta. Med tem ko holandski vojaški krogi priznavajo resnost teh spopadov, pa komisija OZN izjavlja, da ji o teh spopadih ni nič znano, ker se trenutno noben vojaški opazovalec ne nahaja v pokrajini Surakarte.

Obsojeni korejski teroristi

MOSKVA, 10. — Vrhovno sodišče ljudske demokratične republike Severne Koreje je zaključilo proces proti 4 teroristom, ki so bili poslani v državo iz Južne Koreje, da bi organizirali sabotažne skupine ter pripravili umor več predstavnikov ljudske demokratične vlade. Trije izmed obtožencev so bili obsojeni na smrt, četrti pa na 20 let zapora.

Delegacije iz vsega sveta na mladinskem festivalu v Budimpešti

PRAGA, 10. — Glavni odbor zveze češkoslovaške mladine je protestiral pri izraelski vladi, ker je ta prepovedala izraelski mladini, da bi se udeležila svetovnega mladinskega festivala v Budimpešti.

V Budimpešti nadaljujejo priprave za mednarodni mladinski festival in mladinske olimpijske igre. Prve tuje delegacije so že prispele, med njimi delegacija Severne Koreje, Kitajske in republike Mongolije. Pri njihovem prihodu je bilo na postaji več govorov. Delegat kitajske mladine Huančensing, ki se je udeležil osvoboditve Pekinga, je izjavil, da prispevajo zmage kitajske ljudske fronte k utrditvi fronte miru.

Odgovornost SZ za neuspehe grške demokratične vojske

BEOGRAD, 10. — Današnja «Borba» posveča svoj uvodnik grškemu vprašanju. V tem članku piše list, da skuša Informacijski urad prikrivati svojo pravo politiko v Grčiji s klevetanjem Jugoslavije.

«Sovjetska zveza, piše list, je v tem vprašanju nastopala še slabše kot v vprašanju Koroške. Na ukaz Moskve je Zaharides v uradnem glasilu kominforma v marcu zatrjeval, da je nov položaj v Jugoslaviji življenjskega pomena za osvobodilno borbo v Grčiji. Tedaj je Sovjetska zveza namigniła na potrebo pogajanj z ZDA za postopno likvidacijo državljanske vojne v Grčiji in istočasno so vse radijske postaje kominformovskih držav poostrile svoje napade proti Jugoslaviji ter valile na Jugoslavijo odgovornost za odkrito sodelovanje z monarhofašisti. Odgovornost za neuspeh osvobodilne vojne v Grčiji, zaključuje «Borba», pa ne pade na Jugoslavijo temveč na Sovjetsko zvezo in njene satelite, ki so likvidirali generala Markosa pod pretvezo njegovega slabega zdravstvenega stanja.»

Enote osme monarhofašistične divizije so v noči na 9. avgust pričele napad proti položajem demokratičnih sil v odseku Pigadica, Teotokos in Zerma. Demokratične sile so te napade odbile ter zasledovale sovražnika do njegovih izhodiščnih točk. Prav tako so bili monarhofašisti odbiti na nekem odseku na Gramosu. Pri teh operacijah so monarhofašisti izgubili 650 mož, mrtvih in ranjenih.

Počasno delo štirih namestnikov za Avstrijo

LONDON, 10. — Londonski diplomatski opazovalci pričenjajo dvomiti, da bi namestniki štirih zunanjih ministrov, ki pripravljajo mirovno pogodbo z Avstrijo, mogli dovršiti svoje delo do 1. septembra, kot so jim naročili zunanji ministri na zasedanju v Parizu. Zdi se, da je ena izmed največjih ovir za uspešno nadaljevanje dela namestnikov vprašanje 500 lokomotiv, ki so jih sovjetske oblasti zaplenile kot vojni plen in bi jih sedaj morala Sovjetska zveza Avstriji vrniti.

Čangkajškovi funkcionarji bežijo iz Kantona

Osvobodilna vojska naglo napreduje - Obnova zaradi velikih poplav oškodovanih pokrajin

KANTON, 10. — Funkcionarji kitajske nacionalistične vlade se mrzlično pripravljajo na evakuacijo Kantona. Nekateri visoki funkcionarji so že odpotovali ali v Čunking ali pa na otok Formozo. Ministrstva selijo svoje arhive.

V Kantonu uradno priznavajo naglo napredovanje ljudske vojske, ki je prispela že na 80 km oddaljenosti od nacionalističnega obrambnega središča Hanjanga v srednji Kitajski. Obrambno ministrstvo javlja o hudih borbah severno od Šutinga na železniški progi Hankov-Kanton in na sredi poti med Hanjangom in Čangša. Bolj na severu sta dve nacionalistični diviziji, ki sta prestopili k ljudski vojski, obkolili neko drugo nacionalistično divizijo.

Armade ljudske vojske, ki napredujejo v pokrajini Kansu, so dosegle odsek Tsining, 190 km južno-vzhodno od Lanceua. Te dni so se pojavila na raznih bojiščih letala kitajske ljudske vojske. V južnem Kiangšiju je ljudska vojska prispela do predmestij Hančoua, 370 km severno od Kantona.

Politični urad glavnega odbora kitajske komunistične partije je v sodelovanju z začasno vlado osrednje Kitajske sklenil obnoviti in pomagati pokrajinam, ki jih poplavljajo reke srednje Kitajske. Politični urad je objavil vrsto navodil glede mobilizacije vseh organizacij in vsega tehničnega osebja pod enotnim nadzorstvom za izgradnjo jezov proti poplavam.

Nova belgijska vlada

BRUSELJ, 10. — Kriza belgijske vlade, ki je bila ena izmed najdaljših, kar jih pomni belgijska politična zgodovina, se je danes zaključila s sestavo vlade, ki jo je sestavil krščanski socialec Eyskens. Še danes je politični urad belgijske socialistične stranke ponovno poudaril svoje stališče, da socialistična stranka ne bo sodelovala v vladi, ki bi bila sestavljena iz treh strank, medtem ko je liberalna stranka odgovorila pritrdilno. Tako se je Eyskensu posrečilo po dolgotrajnem pogajanju sestaviti vlado, v kateri je devet krščanskih socialcev in osem liberalcev.

Nova belgijska vlada je sestavljena takole: predsednik Gaston Eyskens (krščanski socialec), podpredsednik in minister za narodno obrambo Albert Deveze (liberalec), ministra brez listnice Carton de Wiart (k.s.) in Octave Dierck (l.); zunanji minister Paul van Zeeland (k.s.); minister za gospodarstvo Jean Duvieusart (k.s.); minister za kmetijstvo Maurice Orban (k.s.); notranji minister Albert de Vleeschouwer (k.s.); minister za delo Oscar Behogne (k.s.); minister za pravosodje Albert Lilar (l.); minister za javno zdravstvo Adolphe van Glabekke (l.); minister za finance Henry Liebart (l.); minister za javna dela Auguste Buisseret (l.); minister za obnovo Jean Rey (l.); minister za prosveto Leo Mundeller (l.).

V svoji deklaraciji bo vlada najbrž postavila vprašanje kralja, ki naj se reši, preden se parlament v novembru zopet sestane, in sicer tako, da bodo vse tri stranke zadovoljne. Pred povratkom parlamenta bo vlada tudi pripravila razne zakone.

Jugoslavija se udeleži filmskega festivala v Benetkah

BEOGRAD, 10 — Beneškega mednarodnega filmskega festivala, ki bo trajal od 11. do 31. avgusta se bo udeležila tudi Jugoslavija. Na festivalu bodo predvajali jugoslovanski umetniški film «Sofka» dokumentarni film «Za boljše življenje». Prvič se je Jugoslavija udeležila beneškega filmskega festivala leta 1947 z dokumentarnimima filmoma, «Idrijsko živo srebro» in «Mladina gradi». Tudi bruseljskega festivala se je Jugoslavija udeležila. Jugoslovanske filme pa bodo predvajali na filmskem festivalu v Edinburgo in v Cannesu.

„Hajduk": Viktorija 3 : 3

SIDNEY, 10. — Jugoslovansko nogometno moštvo «Hajduk» je od šestih tekem, ki jih je doslej odigralo v Avstraliji, danes prvo tekmo odigralo z neodločenim izidom. Tekma med «Hajdukom» in reprezentanco države Viktorija se je končala s 3:3. Vseh ostalih dosedanjih 5 tekem pa je «Hajduk» odločil v svojo korist.

O

NEW YORK, 10. — Ameriška vlada je včeraj prepovedala 14 Grkom, ki so imeli grški potni list, vkrcanje na poljsko prekooceansko ladjo «Batory», na katero se je, kot je znano, pred meseci na skrivaj vkrcal Gerhard Eisler. Vzroka za prepoved ameriška vlada ni navedla.

O

BLOOMINGTON, 10. (ZDA) — Ko je danes zjutraj neki avtobus zdrknil s poti in se pri tem vnel, je 27 potnikov pri tem izgubilo življenje.

Proti nedemokratičnim metodam v vodstvu Enotnih sindikatov

Sinoči je na širši skupščini vodstev Zveze živilskih delavcev ES tajnik zveze Kozlovič predložil v imenu odbora pekovskih delavcev resolucijo, v kateri obrazlaga odbor vzroke, zaradi katerih se ni udeležil sestanka.

Resolucija poudarja, da vodstvo pekovskih delavcev ne misli s svojo navzočnostjo odobriti izvršenega dejstva, ki je bilo vsiljeno od zgoraj in je zaradi tega protidemokratično ter v škodo načelne linije.

Omenjeno izvršeno dejstvo se nanaša na reorganizacijo Enotnih sindikatov in na odpust odgovornega osebja brez posvetovanja z bazo.

Contro i metodi antidemocratici nella direzione dei S. U.

Ieri sera nell'assemblea allargata dei Consigli direttivi della federazione dei S. U. Kozlovic, segretario della federazione stessa, ha presentato a nome del Comitato direttivo dei panettieri una mozione. In essa il comitato specificava i motivi per i quali non partecipava alla riunione.

Tale mozione precisava che esso Comitato direttivo dei panettieri non intendeva convalidare con la sua presenza il fatto compiuto imposto dall'alto, e perciò antidemocratico e ledente una linea di principio.

Il fatto compiuto citato riguarda la riorganizzazione dei S. U. ed il licenziamento di personale responsabile senza consultazione della base.

Evropski svet orodje ameriške politike

Herriot priznava neuspeh Marshallovega načrta

Prva večja nasprotja med „malimi" in „velikimi"

STRASBOURG, 10. — Posvetovalna skupščina tako imenovanega evropskega sveta se je sestala danes popoldne. Otvoritveni govor je imel Edvard Herriot, Predsednika skupščine bodo izvolili jutri zjutraj.

Herriot je v svojem govoru slovesno zatrjeval, da ne gre tu za organizacijo ali pripravljanje vojaškega zavezništva pač pa da gre samo za vprašanje «zaščite in širjenja idealov, ki so skupno premoženje vseh udeleženih članov».

Z gospodarskega stališča je Herriot v zvezi z Marshallovim načrtom poudaril naraščajoče nesorazmerje med evropskimi nakupi v ZDA in evropskim izvozom v to državo. Pripomnil je, da je treba temu najti rešitve. Pripomnil je, da je potrebno ustvariti novo politično telo, eno politično voljo in eno politično akcijo, zato da se lahko reši vprašanje zbližanja gospodarstva posameznih držav. Ta namen da ima evropski svet.

Se se bodo morda slišale lepo zveneče besede na tem zasedanju, dejstvo pa je le eno, t. j. da je snujoči se evropski svet organizem, ki je tesno povezan na politiko ameriških imperialistov enako kakor Marshallov načrt, zahodni blok in atlantski pakt.

Komite ministrov je na včerajšnji seji razpravljal o dnevnem redu posvetovalne skupščine in je odbil predlog za diskusijo o človečanskih pravicah. Dalje je bil odbit predlog za preučitev čim boljših sredstev za mirno rešitev sporov med državami članicami in predlog, naj bi tudi manjše države lahko imele svobodo za pobudo glede predlogov, ki naj se predložijo tako imenovanemu evropskemu parlamentu.

Posebno je prišlo do izraza nasprotstvo med velikimi in malimi državami pri sestavi skupščine in njenih funkcij. Statut določa, da sklepi skupščine veljajo samo kot priporočilo za komite ministrov za zunanje zadeve, ki bo moral dobiti dve tretjini glasov, zato da jih bo lahko izvedel. In tudi v tem primeru ne bodo sklepi obvezni za posamezne države. Posvetovalna skupščina bo morala dalje razpravljati samo o vprašanjih, ki jih bo predložil komite ministrov, ali o vprašanjih, ki bodo izglasovani z dvotretjinsko večino v skupščini. Ker imajo večje države same preko dve tretjini predstavnikov v skupščini, je ta skupščina praktično orodje politike ZDA. Manjše države so včeraj skušale doseči spremembo tega pravila, toda večina glasov je predlog odbila. To potrjuje, da je evropski svet, ali kakor ga imenujejo «Mala Evropa», samo organizem, ki služi politiki velikih evropskih držav in predvsem politiki ZDA. Breme pa bo kakor v vseh takih primerih, moralo nositi ljudstvo. Evropski svet bo letos stal 148 milijonov francoskih frankov.

Še potresni sunki v Ekvadorju

QUITO, 10. — V centralnem Ekvadorju, ki ga je že silno prizadel strašni potres pretekli petek, so občutili nove potresne sunke, ki so spet povzročili grozno paniko med prebivalstvom. Poročajo, da bo letalstvo pričelo metati zažigalne bombe na predele, ki jih je zajel potres in kjer ni več živih ljudi. Namen tega bombardiranja je, da se sežgo trupla, ki jih ni bilo mogoče pravočasno pokopati.

Po povratku atomskih generalov v ZDA

«PROGRAM ZA VOJAŠKO POMOČ» naj bi preprečil krizo v ZDA

je končno vendarle odkrito povedal general Bradley - Od leta 1945 so se cene v ZDA zvišale za 41%, mezde pa samo za 22%

NEW YORK 10. Kakor smo že poročali, so se načelniki ameriških glavnih stabov Bradley, Vandenberg in admiral Denfeld vrnili v Washington s Trumanovim osebnim letalom, potem ko so opravili svojo štafeto po Evropi.

Londonski dopisnik «New York Timesa» piše, da so ameriški generali razpravljali z evropskimi vojaškimi poveljniki štiri različne načrte za vojaško organizacijo v zvezi z atlantskim paktom.

Vsak od predlaganih načrtov predvideva ustanovitev tako imenovanega *«Odbora za atlantsko obrambo»*, v katerem bo imel vsak član atlantskega pakta po enega vojaškega predstavnika. Vojaški odbor naj bi deloval pod vodstvom atlantskega političnega odbora, v katerem bi bil po en politični predstavnik vsake države.

Bistvo teh štirih načrtov je sledeče:

1. Razširitev vojaške organizacije zahodne zveze, da se vanjo vključi še ostalih sedem držav atlantskega pakta.

2. Popolna nova vojaška organizacija vseh dvanajst držav članic atlantskega pakta.

3. Organizacija, v kateri bo lahko vsaka država članica pripravila svoje vojaške načrte in jih predložila odboru za atlantsko obrambo za morebitne spremembe in za dokončno vključitev v splošni načrt.

4. Ustanovitev štirih regionalnih skupin:

severno - atlantska skupina z ZDA, Kanado in Groenlandijo;

severno-evropska skupina, z Veliko Britanijo, Norveško, Dansko in Islandom;

skupina *«Zahodne unije»*, z Veliko Britanijo, Francijo in Beneluxom;

sredozemska skupina, z Italijo, Portugalsko in francosko severno Afriko.

General Bradley je pred senatno komisijo za zunanje zadeve izjavil, da bo Francija prejela večji del dobav vojnega materiala, ki ga določa «Program za vojaško pomoč». Senatorja Morsea pa je skrbelo še, ali so predvideni ukrepi, da se prepreči «prodiranje v francoske oborožene sile komunistične propagande». Bradley pa je dejal, da je predvsem važno «okrepiti moralo evropskih armad, s tem da se jim dobavijo sredstva za obrambo».

Glede potovanja po zahodni Evropi pa je Bradley dejal, da je imelo to potovanje predvsem namen posvetovanja z evropskimi vojaškimi poveljniki glede organiziranja «obrambenega sveta», ki ga predvideva 9. točka atlantskega pakta. Dalje je Bradley dejal, da se nasprotstva glede organiziranja obrambnega sveta držav atlantskega pakta nanašajo le na podrobnosti. Končno je dejal, da bi se v primeru, da kongres ne odobri «Programa za vojaško pomoč», «opozicijske stranke v evropskih državah okrepile in povzročile padce nekaterih vlad». Dejal je še, da bi «popolna zmaga Sovjetske zveze v Aziji predstavljala veliko zgubo», vendar pa, da je Evropa «poglavitne važnosti zaradi njene zmožnosti v industrijski proizvodnji».

Na koncu je Bradley dejal, da «Program za vojaško pomoč» ne bo samo zmanjšal možnosti vojne, pač pa da *bo moral preprečiti one krize, ki so toliko let tlačile ZDA.*

Ko ameriški generali in senatorji snujejo napadalne načrte in določajo za to ogromne zneske, pa se življenjski pogoji ameriškega delavstva in delovnega ljudstva vedno bolj slabšajo, ker bodo bremena izhajajoča iz vseh teh načrtov v glavnem padla na delovno ljudstvo. Tako je washingtonski urad za popise objavil, da so ameriški državljani v proračunskem letu, ki je bilo zaključeno 30. junija 1949, plačali rekordne davke. Sleherni državljan ZDA je plačal za račun davkov in taks povprečno po 372 dolarjev, kar presega največje davčne dajatve med vojno. Če upoštevamo, da povprečni letni zaslužek velike večine ameriških državljanov ne presega 1500 dolarjev, pomeni, da je moral sleherni ameriški državljan za račun davkov in taks plačati znesek, ki znaša 25 odst. njegovih skupnih dohodkov.

Tako pospešujejo velikanski davki poleg visokih cen in stalnega odpuščanja zmerom večjega števila delavcev «čedalje hujšo bedo in siromaštvo ameriškega delavskega razreda». Po uradnih statističnih podatkih znaša povprečni zaslužek ameriškega delavca s tremi družinskimi člani do 50 dolarjev tedensko, za svoje najnujnejše potrebe pa bi moral zaslužiti tedensko najmanj 70 dolarjev. Odhos porasta cen nasproti povišanju mezd in plač delavcev in nameščencev je prav tako zelo neugoden za ameriške delovne ljudi. Po podatkih glasila ministrstva za delo ZDA «Monthly Labour Review» so se cene od 15. aprila 1945 do 15. januarja 1949 zvišale za 41%, mezde pa zgolj za 22%.

Nazorno sliko čedalje hujše bede ameriških delovnih ljudi nudi izredno težak stanovanjski položaj. — Zaradi pretiranih najemnin, ki jih ne morejo plačati zaradi svojih zelo nizkih dohodkov, ne more več desettisoč ljudi po velikih mestih najeti niti najbolj preproste sobice in so prisiljeni živeti v skrajno neudobnih stanovanjih. Na drugi strani pa so kljub velikemu pomanjkanju stanovanj mnoga stanovanjska poslopja prazna zaradi pretirano visokih najemnin. «New York Times» piše, da je v Washingtonu 1200 praznih stanovanjskih poslopij, v Clevelandu 800, v Portlandu 1300 in v Detroitu.

O

RIM, 10. — Iz Rima poročajo, da je bil z odlokom, ki ga je podpisal poljski zakladni minister preklican sekvester dobroimetij italijanskih državljanov bivajočih na Poljskem.

Skozi sito in rešeto

Dejstva govorijo

Tednik «Il Lavoratore» je dokazoval in dokazuje, da je vzrok prenehanja njegovega vsakodnevnega izhajanja v finančnih težavah in na ves glas kriči in dokazuje, da je laž, da so tržaški kominformisti prejeli ukaz iz Rima, da «Il Lavoratore» zadušijo.

Poglejmo malo kako stojijo stvari:

Milanska «Unità» tiska vsak teden šestkrat posebno stran za Trst pod naslovom «Cronaca triestina». Tiskanje te strani stane v Milanu najmanj toliko, kolikor v Trstu, če ne več. Poleg teh šestih strani tiskajo v Trstu vsak teden enkrat štiri strani lista «Il Lavoratore» kot tednik. Če vse te strani seštejemo, dobimo skupaj 10 strani tedensko ali dnevnik, ki bi izhajal lahko v Trstu petkrat tedensko z manjšim stroškom kot pa izhaja sedaj teh 10 strani nekaj v Trstu in nekaj v Milanu (prevoz, telefon itd).

Iz tega sledi zaključek, da bi bil potreben zelo, zelo majhen napor in «Il Lavoratore» bi lanko izhajal v Trstu šestkrat tedensko kot prej na dveh straneh!

Kaj to pomeni? To pomeni, da Vidalijevi kominformisti in socialpatrioti nesramno lažejo, ko zatrjujejo da nimajo finančnih sredstev, s katerimi bi omogočili izhajanje svojega glasila kot dnevnika. Toda oni prelivajo rajši lažnive krokodilove solze, namesto da bi se vprašali, zakaj je naklada njihovega lista padla skoro na nič. Če bi bili iskreni bi na to vprašanje odgovorili, da pač pisanje njihovega lista ne odgovarja interesom tržaškega delavstva. In če bi bili pošteni bi svoje pisanje izpremenili ter ponovno hodili po tisti poti kot v preteklosti, ko je pisanje dnevnika «Il Lavoratore» odgovarjalo interesom našega delavstva.

Toda oni niso pošteni. Zato lažejo dalje.

Non resistenza, ma lotta di liberazione

RESISTENZA E COMBATTENTI DELLA LIBERTA' sono espressioni usate in Italia e caratterizzano la lotta condotta dal popolo antifascista in Italia.

Il TLT, piaccia o non piaccia ai socialsciovinisti di Vidali, non è Italia.

Perciò nel TLT, PARTIGIANI e LOTTA DI LIBERAZIONE sono le espressioni che caratterizzano la lotta condotta dagli antifascisti, italiani e slavi, del TLT.

Tra i due tipi di lotta vi è una differenza enorme, non formale, ma sostanziale. Perciò i socialsciovinisti sono invitati ad essere coerenti alla realtà, anche se la loro «libidine di servilismo» verso la Italia di De Gasperi li spinge a voler dimenticare la LOTTA DI LIBERAZIONE condotta dagli italiani e dagli slavi del TLT.

Quel «vergognoso passato» che loro vogliono cancellare trae origine proprio dalla gloriosa LOTTA DI LIBERAZIONE condotta dagli eroici PARTIGIANI. Essa e' la espressione di quanto di più sublime italiani e slavi hanno creato con i propri sacrifici, e rimarrà imperitura. Perciò tutti devono rispettarla.

Dottoressa Laura Weiss

Dottoressa Laura Weiss, «veliki teoretik marksizma-leninizma» tržaških socialpatriotov, dejanskih likvidatorjev marksizma-leninizma, je v ponedeljek ponovno razlila svojo modrost na tretji strani tukajšnjega tedenskega kominformističnega glasila v italijanskem jeziku. To pot «pojasnjuje Weissova partijsko linijo v luči marxizma-leninizma».

Vsekakor je to za kominformiste zelo nehvaležna zadeva. Njegovo linijo namreč katero koli besedilo marksizma-leninizma obsoja, ker je njihova linija revizionistična in likvidatorska. Vskladiti njihovo socialpatriotsko kominformistično početje je isto kot škropiti hudiča z žegnano vodo.

Priporočamo italijanski socialpatriotki Weissovi, naj v bodoče ne prepisuje več dobesedno in brez smisla v neskončnih nadaljevalnjih raznih citatov, temveč naj se že enkrat odloči preučiti položaj z vidika marksističnih in leninističnih navodil, ki niso dogma, temveč navodilo za delo.

Ubogi Radich!

Ubogi Radich! «Il Lavoratore» ga je izneveril! Nikakor noče več priznati, da je znamenite besede: «Cancellare il vergognoso passato!» izrekel Radich, temveč je začel trditi, da je avtor teh besed — — nihče drugi kot — Laurenti. Toliko mesecev je «Il Lavoratore» ponavljal za Radichem to znamenitost! Sedaj pa ga je postalo kar naenkrat sram. Kako to? pač: tempora mutantur.

Vidalijevski rebus

Takole je govoril Vidali v Miljah zadnjo nedeljo:

Mi, komunistična partija, rešujemo Slovence cone A in Italijane cone B.

Kaj pa je s Slovenci in Hrvati cone B? Ali so izginili? Ali pa hoče Vidali reševati Italijane cone B v škodo Slovencev in Hrvatov cone B?

Toda, če reši prve na škodo drugih, bo to storil tudi na škodo Slovencev cone A!

Vsekakor: rebus!

Toda zadeva je prav za prav zelo jasna in enostavna. Kaj pa če na pr. niti Italijani (italijanski demokrati cone B in cone A) nočejo da bi jih reševala de Gasperijeva klerofašistična vlada kot bi jih na pr. hotel reševati Vidali?

PROBLEMI SINDACALI

I cominformisti che a Trieste operano nei Sindacati, usano in ogni occasione, e specialmente nelle riunioni di massa, l'ormai conosciuto frasario, a base di incongruenze e menzogne parlando di quel vergognoso passato che bisogna assolutamente cancellare», asserendo che, «bisogna sganciarsi dalla pratica del passato».

Proprio in questi ultimi giorni in occasione di una riunione sindacale, Radich ebbe a dire per l'ennesima volta, la sua frase preferita riferendosi alla disastrosa eredità del passato. Tale frase merita di essere analizzata, affinchè possiamo spiegarci una buona volta il vero contenuto delle verbosità vidaliane ed i loro reconditi fini.

Qual'è stato il passato nell'organizzazione ove si trova attualmente Radich, quali sono le linee caratteristiche di questa «triste eredità del passato?»

Nel luglio del 1948, quando si verificò in seno ai Sindacati Unici di Trieste l'ormai nota gazzarra, capeggiata dagli accoliti di Vidali, il Sindacato si trovava sia in una buona posizione organizzativa, capace di far fronte alla pressione imperialistica contro la classe lavoratrice, sia in un periodo di feconda e laboriosa operosità sul campo contrattuale e normativo.

Per constatarlo basta ricordare che dei 50 mila organizzati nel luglio 1948, soltanto nel Circondario di Trieste, ben il 70 per cento pagava regolarmente le quote mensili per un totale di 2 milioni e mezzo di lire al mese, in media. Con questa somma e con gli introiti dello spaccio, il Sindacato poteva fare benissimo fronte alle spese del personale e disporre per il restante fabbisogno. Si è ormai detto e scritto mille volte, da parte dei disgregatori che circondano Radich, che il sindacato di prima era guidato dai trozkisti (il primo di loro, per noi, dovrebbe essere Destradi, quale ex presidente dei Sindacati) e che era abbondantemente sovvenzionato da Belgrado. Però più di qualcuno degli attuali dirigenti, se non si vergogna della verità, potrebbe dire quali furono i veri mezzi di sostentamento del Sindacato. La lotta attiva degli operai, stretti al proprio organo di classe, ha saputo mobilitare i più vasti strati dei lavoratori di tutte le categorie, agricoltori ed intellettuali, rendendoli coscienti anche dei loro doveri verso l'organizzazione, sostenendola e finanziandone i bisogni.

Qual'è invece la situazione attuale del Sindacato? Radich ed i suoi accoliti hanno portato i Sindacati Unici di Trieste alla disgregazione completa. Oltre il 66 per cento degli organizzati non paga le quote perchè gli operai sono sfiduciati ed avviliti di fronte all'imperversare dell'offensiva padronale da una parte e da quella imperialista dall'altra. Gran parte del personale è stato sospeso dal lavoro. Sono stati colpiti da questo provvedimento i segretari delle più importanti categorie, come ad esempio degli edili, dei metallurgici e dell'alimentazione. I pochi segretari di categoria rimasti, si sono visti oberati dal lavoro proprio di altre categorie: naturalmente decine e decine di vertenze non possono così essere risolte. Diverse attività del Sindacato di grande importanza per un organismo territoriale, sono state abolite o minimizzate. L'iniziativa locale del Sindacato non esiste più perchè esso è stato trasformato in una semplice filiale della Confederazione Federale del Lavoro. Questa disastrosa situazione, viene ancora aggravata dai tentativi di sfratto dalle principali sedi sindacali, e cioè dall'U.S.O., dalla via Imbriani e dalla via Monfort. Tale è il risultato di un anno di cominformismo a Trieste e di una politica liquidatrice e provocatoria. Questa politica ha suscitato in mezzo ai lavoratori una giusta reazione: ne riceviamo conferma dalle animatissime riunioni tenutesi nei giorni scorsi, durante le quali i lavoratori ebbero a lamentarsi dei sistemi con i quali vengono eliminati i segretari delle rispettive categorie, senza che sia interpellata l'assemblea. Il problema principale che vogliamo esaminare, consiste però nell'interrogativo del mancato pagamento delle quote sindacali. Un sindacato che opera nell'esclusivo interesse di una parte del movimento operaio non avere vaste basi di azione, e non può nemmeno essere sostenuto incondizionatamente dai larghi strati della popolazione operaia.

La parte vidalista del movimento operaio a Trieste, lontana dal porre la lotta sindacale su basi democratiche, si serve di questo strumento di lotta nell'esclusivo interesse particolare di una frazione fanatica e senza principi, terrorizzando costantemente tutti quei lavoratori che, trovatisi di punto in bianco al bivio dell'ormai famosa risoluzione, non si vollero gettare nella scia della settaria politica di Vidali, prestandosi al losco gioco sindacale di Radich: gran parte dei lavoratori evoluti e coscienti che sostennero sin dall'inizio le rivendicazioni per le quali lottarono i Sindacati Unici, rimasero fuori di queste macchinazioni politiche tessute dagli avventurieri cominformisti al fine di liquidare la confederazione stessa. Migliaia e migliaia di lavoratori che furono già membri attivi ed operanti dell'organo di classe, diventarono così aderenti passivi e, di conseguenza, morosi.

La politica di compiacente servilità nei confronti della Camera del Lavoro, che trasse dal connubio reiteratamente offerte da Radich soltanto profitti di parte, l'azione disgregatrice condotta da Radich stesso e dai suoi accoliti, le rappresaglie attuate verso chiunque osasse avere dubbi circa le ingiustificate espulsioni di membri ed attivisti notoriamente graditi ai lavoratori, le subdole mene dei frazionisti ai danni del potere popolare e dei lavoratori della Zona jugoslava, e tutti gli altri fatti che ne conseguono, fecero sì che molti operai perdessero definitivamente la fiducia nell'organizzazione sindacale e nei suoi compiti rivoluzionari. E' per questo che parecchi lavoratori, posti improvvisamente di fronte a questa situazione, si chiedono oggi quali siano i possibili rimedi e quale debba essere il loro comportamento in dette circostanze.

Di fronte alla losca campagna dei social-sciovinisti, che hanno, tra l'altro deciso il licenziamento dei dirigenti, segretari ed impiegati, sarebbe necessario rendere la massa più attiva e partecipe alla vita sindacale, formare in loro una coscienza sociale, fare in modo che il Sindacato stesso sia in grado di

(Continua in quarta pagina)

TRŽAŠKI DNEVNIK

POROČILO BIVŠE MESTNE UPRAVE

Občinska uprava je s čudnimi ukrepi poviševala itak visoka davčna bremena

Stroški so neprestano naraščali - „Družinski davek" naj bi saniral občinske finance - Najprimitivnejši način obdavčevanja

Te dni je prejel tisk poročilo o delavnosti tržaške mestne občine v času od septembra 1945 do junija 1949. Poročilo je izšlo s podpisom bivšega župana odv. Mianija na 145 straneh pisarniškega formata. Po kratkem uvodu sledi poročilo o mestnih financah, nato o osebju, o javnih delih, poslovanju ekonomata, o verstvu, šolstvu in dobrodelnosti, plačevanju zdravljenja, o uradu za zdravstvo in higijeno, o živilskih trgih, obrtnih dovoljenjih in preskrbi, o demografski in statistični službi ter o mestnih javnih službah in podjetjih. Razdelitev na splošno odgovarja razdelitvi mestne uprave na posamezne urade.

Poročilo ni izčrpno, ker v tej obliki niti ne more biti, vendar pa služi za splošen pregled komunalnih vprašanj. Miselnost sestavljalcev označujeta razen drugih še sledeči pripombi: pri obnovi obrtnih dovolilnic so zbirali mestni uradi poleg drugih tudi informacije o «političnem obnašanju lastnikov»; bivši župan pa ob koncu poudarja «osebne zasluge» za nekatere ukrepe. Politična nepristranost in zavest, da pomeni funkcija *odgovorno dolžnost do someščanov*, sta dve stvari, ki se ju v naši dobi re sramujejo odpraviti.

Iz pregleda občinskih financ bomo navedli nekaj podatkov o proračunih in o finančnem stanju. Poročilo navaja, da so stroški neprestano naraščali vsled podraženja blaga in storitev (mi smo na tem mestu že ugotovili, da je to naraščanje mnogo zmernejše, kakor porast občinskega primanjkljaja), dohodki občine pa niso odgovarjajoče narasli, ker občinska uprava ni hotela preveč povišati davčnih bremen. Ta bremena so poviševali s čudnimi kriteriji: pri davku na pse n. pr. presega povišek nasproti 1938 celo običajno mero revalutacije lire in je povišan 56,55 kratno, davek na služinčad, ki zadene finančno najmočnejše sloje, pa so povišali le 14,1-kratno in industrijski davek celo le 9.84-kratno, davkov na poslovne lokale pa sploh niso povišali! Po zgledu občinskih uprav v Genovi, Benetkah in Bologni so odpravili stariński način oddajanja pobiranje mestnih dajatev zasebnim tvrdkam v zakup (omenjene tri občine imajo komunistične župane!, torej ta ukrep ni Mianijev domislek...). Občinske trošarine, ki bremene enako vse sloje in so glavni dohodek občine, so dale v letu 1948 34,48-krat večji znesek.

Ko govori poročilo o sanaciji komunalnih financ, se — zares čudno! — pritožuje, češ da bi bilo vprašanje že rešeno, če bi bili organi, ki vrše nadzorstvo, pregled in varuštvo (na kratko VU), «pravični», upravno-preudarni in nepristranski» itd. Med ukrepi za sanacijo občinskih financ je tudi predlog za nov «družinski davek», ki je znan iz predvojne finančne prakse nekaterih držav, toda se je izkazal kot socialno krivičen in ga bo treba zavrniti. Tudi prenos mnogih davčnih virov na razpolago občine zahteva podrobnega študija in ga ni mogoče kar pavšalno odobriti.

Kakšna izredna sredstva je prejela tržaška občina iz državne blagajne?

Leta 1945	Lir
občinski blagajni	181,662.398.37
A.C.E.G.A.T.-u	41,722.450.—
Leta 1946	Lir
občinski blagajni	630,360.941.75
upravi za kurivo	109,100.000.—
A.C.E.G.A.T.-u	324,044.156.25
Leta 1947	Lir
obč. blagajni v I. pol.	1,045.726.708.90
gledališču «Verdi»	8,000.000.—
A.C.E.G.A.T.u	313,707.000.—
obč. blagajni v II. pol.	583.766.000.—
A.C.E.G.A.T.-u v II. pol.	307.427.000.
Leta 1948	Lir
obč. blagajni	1,871.150.890.—
A.C.E.G.A.T.-u	408.440.278.—
Leta 1949 do 31.5.	Lir
obč. blagajni	625.000.000.—
A.C.E.G.A.T.-u	60.000.000.—

Kratek pregled občinskih letnih obračunov kakor jih podaja poročilo:

Leta 1945	Lir
Aktiva (skupno)	671.651.489.49
Pasiva	764.023.084.57
Primanjkljaj	92.371.595.08
Leta 1946	L.
Aktiva	1,912.079.816.67
Pasiva	2,064.183.440.49
Primanjkljaj	152.103.623.82
Leta 1947 (proračun)	Lir
Aktiva	6,392.086.200.—
Pasiva	8,191.685.500.—
Primanjkljaj, ki naj ga krije državna pomoč	Lir 1,799.599.300.—
1948 (preračun)	Lir
Aktiva	4,376.592.900.—
Pasiva	6,923.803.900.—

Primanjkljaj, ki se naj krije z državno subvencijo 2,547.211.000.— lir.

Za letošnje leto je zahtevala občinska uprava državno subvencijo v višini 2,840.130.400 lir, pri čemer so vključeni prispevki: 250 milijonov lir v korist ACEGAT-a, 60 milijonov lir za obč. gledališče «Verdi» in 2 milijona lir za mestno poljedelsko podjetje. VU je doslej ponudila 1500 milijonov podpore, občina je s svoje strani znižala izdatke za 450.644.700 lir, vendar pa še ni nikake odločitve. Občina trdi, da ima ogromne izdatke že z osebjem (3600 stalnih nameščencev) in sicer 2.318 milijonov lir ter je po daljšem obotavljanju izdelala načrt odpustov mnogih svojih nameščencev. Položaj označuje poročilo za kritičen, tolaži pa se, da imajo velike primanjkljaje skoro vsa mesta v Italiji. To je deloma res, čeprav so primanjkljaji znatno manjši, n. pr. v Benetkah (303.580 preb), ki po velikosti odgovarjajo Trstu, znaša primanjkljaj le 1 milijardo in 40 milijonov lir. To pa vsled smotrene finančne politike, s katero je mestna uprava (komunistična), znala zajeti najmočnejše davčne vire in se ni zadovoljila, kakor v Trstu, s pavšalnim obremenjevanjem prebivalstva s trošarinskimi dajatvami, ki so gotovo najprimitivnejši način obdavčevanja.

UPOKOJENCEM IZ VOJNE IN IZ NARODNOOSVOBODILNE BORBE

Vsi, ki so vložili prošnjo za prejem doklade (civilne ali vojaške), kot pohabljenci, invalidi ali pa, da so starši padlih v narodnoosvobodilni borbi in ki do sedaj še niso prejeli odgovora, naj se zberejo 17. avgusta ob 18 na skupščini v ulici Imbriani, da bodo odločili o nadaljnjih ukrepih.

CELOTNA IZPLAČILA ZA OBČINSKE UPOKOJENCE

Vojaška uprava je pred kratkim sprejela sklep, s katerim je določila nakazilo celotnih izplačil v znesku 10.000 lir ponesrečenim upokojencem in 4.000 lir onim, ki prejemajo pokojnino za ponesrečenim članom družine. Te prejemke bodo dobili občinski upokojenci, ki so bili sprejeti v občinsko službo pred 1. julijem 1923 in upokojeni pred 10. junijem 1940.

Kot je sporočilo občinsko knjigovodstvo, je celotno izplačilo omejeno samo na tiste upokojence, katerih težke življenjske razmere bodo uradno priznane.

Upozarjamo vse občinske upokojence, ki si prizadevajo, da bi prejeli zgoraj navedena izplačila, naj vložijo pismeno prošnjo do 7. septembra t. l.

Navodila za sestavo prošnje kakor tudi druga pojasnila dobite na sedežu ES v ulici Imbriani 5.

UPOKOJENCEM, KI BOLEHAJO NA PLJUČIH

Vsi upokojenci, ki bolehajo za tuberkulozo in so člani zavarovalnega zavoda, naj pridejo na skupščino, ki bo v četrtek 18. avgusta ob 18 v ulici Imbriani 5, da sprejmejo nadaljnje sklepe.

Delavcem ne priznavajo njihovih pravic

Pogajanja za novo kolektivno pogodbo industrijskih delavcev Še nekaj o dogodkih v Tovarni strojev pri Sv. Andreju

Včeraj zjutraj so pričeli razgovore na sedežu Zveze industrijcev za novo pogodbo industrijskih delavcev.

Delavska zbornica in Enotni sindikati so sporočili Zvezi industrijcev svoj sklep da se uveljavi tudi na Tržaškem ozemlju kolektivna pogodba, ki je bila pred kratkim sklenjena v Italiji med zvezo italijanskih delavcev in Confindustrijo.

Glede grobe provokacije v Tovarni strojev pri Sv. Andreju s strani vodstva tovarne, ki je na nesramen način odpustilo dva delavca, se ni položaj v ničemer izpremenil. Včeraj se je več delegacij delavcev predstavilo ravnateljstvu tovarne in pri glavni direkciji CRDA z zahtevo da se morajo krivične odpustitve preklicati in popraviti krivice delavcem s tem da še vnaprej dovolijo izobešanje delavskih stenčasov.

Kljub temu da je preteklo že nekaj dni od dneva, ko se je pripetil omenjeni incident, ni glavno ravnateljstvo dalo še nikakega odgovora na to kočljivo zadevo, ampak se zdi, da glavna direkcija niti najmanj ne namerava preklicati omenjenih odpustitev.

Predvčerajšnjim je bilo v tovarni zborovanje, kjer so delavci soglasno sklenili, da bodo pričeli s poostreno borbo proti takim provokacijam, dokler direkcija ne prekliče te krivične odpustitve. Na omenjenem zborovanju so tudi sklenili, da naj se povabijo tudi ostale strokovne zveze na pomoč za čim uspešnejšo rešitev te pravične borbe, če spor zavzame ostrejše oblike.

Iz vsega tega je razvidno, da industrijci izzivajo delavce na najbolj občutljivih točkah, da bi prišlo do večjih sporov in da bi lahko s policijskimi silami odstranili še marsikaterega borbenega delavca, ki je ravnateljstvu trn v peti.

Po vsem tem moremo ugotoviti, da vrsta izzivanj v zadnjih osmih dneh, ki gredo od nasilnega odvzema pravic po izobešanju stenčasa pa do preklica pogodbe o tovarniških odborih, ni osamljeno naključje v tržaških ladjedelnicah, ampak ima svoje korenine v Milanu, kjer je Volletta, glavni upravnik tvornice FIAT, pričel s pomočjo ameriških trustov odkrito borbo proti tovarniškim odborom in s tem proti osnovnim socialnim delavskim pravicam.

Včeraj so bili kar trije požari

Včeraj ob 9 dopoldne je izbruhnil v Borštu na kmetiji Antona Petarosa velik požar. Pogorelo je 15 stotov sena, 14 m3 lesa za gradnjo in kmečko orodje. Škoda znaša 1,300.000 lir, ki pa je delno krita z zavarovalnino. Gasilci iz Trsta skupaj z civilno in vojaško policijo so ogenj ob 16.40 pogasili.

Drugi požar je nastal ob 11.30 na stanovanju Marka Josipa na Proseški cesti št. 48. Temu sta pogoreli 2 omari, miza in perilo v vrednosti 200.000 lir. Ogenj so pogasili približno v eni uri.

Tretji požar pa je izbruhnil ob 16.30 na pomolu pri pomorski postaji. Ta ogenj je vojaška in civilna policija pogasila v četrt ure. Škoda je neznatna.

Štirje ranjenci pri prometni nesreči na Martovem polju

Med menevriranjem na železniškem postajališču na Martovem polju se je včeraj zjutraj ob 4 zgodila manjša prometna nesreča, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Med premikanjem se je lokomotiva zaletela v kompozicijo tovornih vozov, ki so bili na istem železniškem tiru, kot lokomotiva. Udarec je vrgel štiri delavce, ki so bili na lokomotivi, tako močno ob železne stene, da so se ranili. Z rešilnim avtom RK so vse štiri ranjene delavce odpeljali v bolnišnico, kjer so jim nudili prvo pomoč.

Ranjeni so 52-letni železničar Flamminio Vivarelli iz ul. Solitro 15. 25-letni ročni delavec Stefanino Pontel iz ul. Porta 55, 56-letni mehanik Josip Rizzo z Istrske ceste 32 ter 24-letni Julijan Cosutta iz ul. Machiavelli 12, ki obiskuje železničarsko šolo.

Po 17 dneh je spoznal svoje kolo

Domov se je včeraj vračal Ruggero Baroni. Njegove misli so bile pri kosilu, ker je bil lačen, ko jo je mahal po ul. Mazzini. Prišel je do vogala ul. Dante in hotel prekoračiti cesto. Pogledal je, ali je cesta prosta in v tem zagledal svoje kolo, ki so mu ga dolgoroki tiči izmaknili pred tedni, ali točneje povedano 23. julija t. l. Njegovo kolo pa je včeraj mirno vozil neki fant.

Baroni je takoj poklical bližnjega stražnika in mu na hitrico povedal za kaj gre. Fanta so seveda takoj prijeli. S kolesom vred so ga odpeljali na policijo, kjer so ugotovili, da imajo pred seboj mladoletnega Leona M. Fant je na policiji povedal, da mu je kolo posodil neki šofer Teofil C., s katerim sta skupaj uslužbena pri neki tržaški pomorski agenciji. Na podlagi te izjave je policija ustavila šoferja in ga izpraševala. Ta je naprej povedal, kako je prišel do kolesa. V dobri veri ga je kupil od nekega izposojevalca koles v predmestju. S temi podatki je policija začela iskati izposojevalca.

KOLEDAR

Četrtek 11. avgusta
Suzana, Bolemir
Sonce vzhaja ob 4.59, zahaja ob 19.21. Dolžina dneva 14.22. Luna vzhaja ob 20.43, zahaja ob 7.26.
Jutri petek 12. avgusta
Klara, Dobrogost

SPOMINSKI DNEVI

1814 je bil rojen Ivan Mažuranić, hrvatski pesnik. Umrl je leta 1890.

1844 je umrl na Dunaju Jernej Kopitar, znameniti slovenski jezikoslovec. *V bistvu je bil pristaš klasicizma: dobro je poznal latinske in grške klasike ter imel Horaca za največjo pesniško avtoriteto; večkokrat je čital Danteja, Boccaccia, Petrarco, Machiavellija, Ariosta, Tassa in Metastasija. Najljubši pisatelj mu je bil Goethe. Prebiral je knjige v toliko jezikih, kakor malokateri njegovih tovarišev. Znal je vse slovanske jezike, dalje grščino, latinščino, francoščino, italijanščino, angleščino, novogrščino, arabščino, romunščino in vse to ne samo zaradi literarnih lepot ampak iz filoloških interesov.*

Prosvetno društvo iz Bazovice JAVLJA da bo 21. avgusta t. l. proslavilo 50 letnico obstoja Pevskega društva «LIPA»

Aktivnost ZAM

Danes bo ob 20 množični mladinski sestanek za Barkovlje.

Danes bo ob 20 v ulici Ruggero Manna sestanek za mladino okraja center.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Ivan Cankar» - pevski odsek. Danes zvečer pevske vaje. Opozarjamo na točnost.

Prosvetno društvo iz Plavij vabi v nedeljo 14. avg. 1949 ob 17 v Plavje na

okrajni pevski koncert

Sodelujejo pevski zbori iz DOLINE, PLAVIJ IN TRSTA Okrepčila, prosta zabava, ples UDELEŽITE SE GA!

DAROVI IN PRISPEVKI

Za Dijaško matico. Namesto cvetja na grob pokojnega Nardina Alojzija, načelnika pevskega zbora v Barkovljah, darujejo pevci in pevke 3.500 lir za Dijaško matico.

Za počitniške kolonije so darovali: Rodica Marija 1.000; Gez Luigia 100; Zafred Ernesta 2.000; Paoletti Aurora 1.000; Poropat Antonio 1.000; Bambič Ondina 100; Cossič Marija 1.000; Tomasi Jole 500; Giraldi Miraz 1.000; Pečar Anton 1.000; Taučar Milena 500; Kosič Marija 500; Miklavčič Albina 200; Juriševič Marija 2.000; Lapel Antonija 200; Germek Albina 200; Slavec Rozalija 500; Renci Luigi 200; Vrabec 100; Kovačič Bruno 200; Guerinuzzi Marija 100; Kocjančič Tončka 100; Pilat Regina 300; roditeljski svet iz Rocola 3.000; Lapajne Lucija 100; Kapun Ivanka 100; Kariš Marija 100; Fabiani Leopold 100; Krelija Rozalija 150.

Uradni obiski tržaškega župana

Včeraj zjutraj je tržaški župan ing. Bartoli odšel v spremstvu šefa kabineta advokata Fortune na uradni obisk k generalu Eddelmanu, generalnemu ravnatelju za civilne zadeve. Pri sprejemu so bili prisotni tudi predsednik cone prof. Palutan, g. Lister in general Robertson.

Po tem obisku je župana sprejel v svojem dvorcu tudi škof Santin.

RADIO JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

Poslušalce opozarjamo, da bomo danes 11. t. m. ob 20.30 oddajali izvirno igro Frana Miličinskega «Strme stopnice». Izvajajo člani slovenskega Narodnega gledališča iz Ljubljane.

Uprava

Novi vlak na progi Gorica-Trst

Na progi Gorica-Trst so uvedli nov vlak, ki vozi iz Trsta ob 13.30 in pride v Gorico ob 14.30, iz Gorice pa ob 19.30 in pride v Trst ob 20.44.

Na Veliki Šmaren bodo vsi obrati zaprti

V ponedeljek na Veliki Šmaren bodo vse trgovine in pekarne ves dan zaprte razen cvetličarn, ki bodo odprte od 7 do 11. Tudi brivnice bodo obadva dneva zaprte.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 10. avgusta 1949 se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 9 oseb, porok pa je bilo 10.

Cerkvene poroke: Kapitan ameriške vojske Markham Henry W. in gospodinja Martellani Romana; študent Pratolongo Giordano in gospodinja Flego Delia; uradnik Chermetz Guido in uradnica Sgorbissa Marija; električar Colombim Aldo in gospodinja Naperotic Gemma; trgovec Furlani Ivan in uradnica Zanutti Marija Antonietta; državni uradnik Bernstein Guido in državna uradnica Fumis Anita; slikar Bendoricchio Domenico in šivilja Barbotti Vally; mehanik Krevatin Libero in gospodinja Piemonti Marcella; uradnik D'Arrigo Carmelo in gospodinja Bassi Liliana.

Umrli so: 80-letna Careis Amalija, vd. Wailuschig; 74-letni Podberšek Andrej; 80-letni Tomasi Umberto; 53-letna Buonacutti Santuzza, vd. Roveri; 60-letni Tessaris Vittorio; 44-letni Mosetti Emilijo; 72-letni Černeka Anton; 2 meseca stara Astolfi Marisa; 8-letni Bassi Aldo.

ZAM iz Trsta priredi v nedeljo in ponedeljek skupno z Zvezo slovenske mladine v Italiji

izlet na Belopeška jezera

ki bo združen z ogledom Rabelskega jezera, Bele peči, Trbiža in Ukanske planote. Za prenočišče preskrbljeno. Hrana iz nahrbtnika. Stroški za potovanje z avtobusom v obe smeri znašajo 1.100. lir. Vpisovanje v ulici Ruggero Manna 29. Zadnji dan vpisovanja je jutri. Če bi ne bilo dovolj prijavljenih, bo izlet odpovedan.

Nočna služba lekarn

Mutua Impiegati, trg Oberdan 1, tel. 6120; Lloyd, ul. dell'Orologio 6, tel. 6747; Zeleni križ, ul. Settefontane 39, tel. 90-857; Rovis, Goldonijev trg 8, tel. 8009. — Harabaglia v Barkovljah, tel. 57-28 in Nicoli v Škednju, tel. 93245, imata stalno nočno službo.

Zaradi počitnic so zaprte sledeče lekarne: Annunziata, Crevato, Mollo, Mizzan, Minerva, Praxmarer, Redenzione, Tamaro in Neri, Dinetti ul. Commerciale.

RADIO JUG. CONA TRST A

(Oddaja na srednjih valovih 240 ali 1250 kc)

Četrtek 11. avgusta

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila (v ital. in slov.). 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Orkestralna glasba. 12.30: Samospevi za glas in klavir. 12.45: Poročila (v ital. in slov.). 13.15: Narodne pesmi izvajajo Stanko Avgust in Božo Grošelj. 13.30: Našim ženam (v ital.). 14.00: Prenos iz Ljubljane. 14.30: Pregled s. in poročila (v ital. in slov.). 17.45: Plesna in lahka glasba. 18.30: Prenos iz Ljubljane. 18.45: Glasba mladih (v slov.). 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila (v ital. in slov.). 19.45: Ravel: Bolero. 20.00: Operne fantazije in uverture. 20.30: Igra (v slov.) nato lahka glasba. 22.00: Zivljenje jugosl. narodov (v ital.). 22.20: Slavni solisti. 23.00: Plesna glasba. 23.00: Zadnje vesti (v ital. in slov.). 23.15: Večerne melodije.

TRST II.

7.15. Napoved časa — poročila. 7.30. Koledar. 7.35. Jutranja glasba. 8.15. Napoved časa — poročila. 8.30. Zaključek jutranje oddaje. 11.30: Za vsakega nekaj. 12.00. Novi svet. 12.10. Orkester Ronald Russell Bennett. 12.45. Napoved časa poročila. 13.00. Slovenske narodne pesmi izvaja na harmoniko Mario Sancin. 13.20. Iz glasbenega baroka. 14.00. Poročila. Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28. Popoldanska glasba. Citanje večernega sporeda. 17.30. Zaključek oopldanske oddaje. 17.35. Plesna glasba. 18.00. Glasbeno pre-davanje. 18.30. Skladbe za klavir in orkester. 19.00. Slovenščina za Slovence. 19.20. Glasbene slike. 19.45. Napoved časa — poročila. 20.00. Lahka glasba. 20.30. Okno v svet. 20.45. Glasbena medigra. 21.00. Radijski oder. 22.30. Večerni koncert. 22.50. Plesna glasba. 23.15. Napoved časa — poročila. 23.20. Kaj vam nudi jutrišnji spored. 23.35. Polnočna glasba.

KINO

KINO OB MORJU. 17: «Priseganje vjetski film.
ROSSETTI. Zaprt.
EXCELSIOR. 16.30: «Montekristova dama», S. Henie.
FENICE. Zaprt.
FILODRAMMATICO. 16: «Mehiška maškerada» A. De Cordova, P. Lamour.
ITALIA. 16: «Poroka je zasebna stvar», Lana Turner, John Hodiak, Veronika Lake, Joel Mac Crea.
ALABARDA. 16: «Ognjevita žena».
IMPERO. 16: «Krožna dirka čez Francije 1949» (Tour de France).
VIALE. 16: «Nesmrtni narednik», Henry Fonda, Mauren O' Hara.
GARIBALDI. 16, na prostem ob 21.30: «Sporočilo Garcia» Wallace Beery, Barbara Stanwych.
MASSIMO. 16: «V senci vislice».
ARMONIA. 15.45: «Razbojniki», Hall, V. Mc Laglen, R. Johnson.
SAVONA. 16: «Beneški ljubimec», Robert Cummings, Susan Hayward.
ODEON. Zaprt.
IDEALE. 16.30: «Krvnikov korak», O'Hara.
MARCONI. 16: «Upornik».
RADIO. 16: «Človekoljubje», C. Del Poggio in Roldano Lupi.
VITTORIA. 16: «Skandal v družbi», G. Brent, L. Ball.
VENEZIA. 16: «V Mabelini sobi».
NA GRADU SV. JUSTA. 21: «Igre sti na ledu» Irene Dunne.
AUSONIA. Zaprt.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.45: «Kobra», Maria Montez, John Hall in Sabu.
SKOLJET. - na prostem ob 20.45: «Tarzan in beli lovci».
GOSTILNA BROCCHETTA - na prostem ob 21: «Postolovščinar».
GRAD SV. JUSTA. 21: «Changing Stars», Charles Coburn in Ginny Simms.

Vse informacije za bivanje v Portorožu dobite pri potovalnem uradu ADRIA TURIST tel. 12 in v TRSTU pri potovalnem uradu ADRIA EXPRESS ul. F. Severo 5/b, tel. 29-243 POTOVALNI URAD «ADRIA-EXPRESS» organizira vsak teden izlete z avtobusi v Portorož !! CENE ZMERNE !!

Fizkultura

Praznik športa v Škednju

Škedenjski športniki so v nedeljo zaključili svoje športno leto 1948-1949 z veliko javno prireditvijo. Bilo je dvoje športnih tekem, nato pa prosta zabava in ples.

Zanimiva je bila dirka malih motorjev, ki je šla po progi Škedenj - Boljunec - Zavlje in nazaj. Tu je prišel prvi Verdabasso (Lambretta) v času 27'32", 2) Barnafi 29'45", 3) Sancin 35'45" itd. Za to dirko se je posebno zanimala mladina.

Kolesarska dirka veteranov, starih nad 45 let, pa je zaradi svoje zabavnosti privlekla staro in mlado na cesto. Ti «mladeniči», sivolasi in tudi plešasti, v kratkih hlačkah in v živih majicah z velikimi številkami na hrbtu, so vzbujali med občinstvom veliko smeha. Proga je šla iz Škednja preko Zavelj, Boljunca, Doline in nazaj v Škedenj. Prvi je prišel na cilj Gasparazzo v 1 uri 14'10", 2) Toscani 1 uri 15'26". 3) Divo, 4) Benčič, 5) Makor itd.

Po končanih tekmah je bila na letnem zabavišču na prostem razdelitev nagrad, nato pa prosta zabava in ples do polnoči.

Dve zmagi jugoslovanskih atletov v Belgiji in Luxemburgu

Pri atletskem dvoboju z Belgijo je Jugoslavija postavila dva državna rekorda. V štafeti 4 x 100 m: 1. Jugoslavija (Jovančić, Sabolović, Brnad, Stevanović) 42.0; 2. Belgija 42.7. V štafeti 4 x 400 m: Jugoslavija (Relja, Stankcvić, Račić, Sabolović) 3.20; 2. Belgija 3.23,4.

Po tem uspelem dvoboju, kjer je Jugoslavija premagala Belgijo s 117:95, je odpotovala v Luxemburg, kjer je včeraj nastopila proti tamkajšnji reprezentanci in zmagala s 70 proti 36 točkami.

Plavalni dvoboj med Italijo in Jugoslavijo v Splitu

Na plavalni dvoboj med Italijo in Jugoslavijo, ki bo v soboto in v nedeljo, je italijanska reprezentanca, v kateri je tudi 5 Tržačanov, odpotovala včeraj popoldne in bo dospela v Split danes ob 21. V moški sestavi so naslednji: Vittori, Brunelleschi, Guerra, Manetti, Massaria, Cavari, Capponi, Gasparin, Paliaga in Bertetti kot rezerva. V ženski sestavi pa: Gamacchio, Calligaris, Campregher, Flaminio, Dorati, Del Ry, Parodi, Figari, Benini in kot rezerva Francoletti.

Jugoslavijo bodo zastopali plavalci: bratą Stipetić, Vidović, Finci, Quinz, Ilić, Puhar, Goeszl, Liepotica, Barbieri, Ciganović, Skanata in Cerer; plavalke: Korpes, Paškvan, Draganja, Martič, Cipci, Maksimović, Grkinić, Loparič, Lavrenčič Ligorio, Simatović, Polič, Stanojeva, Kuharjeva in Pelanova.

V dosedanjih 4 srečanjih med Jugoslavijo in Italijo je vsakikrat zmagala Jugoslavija. Posledrnjič sta obe državi tekmovali lani v Genovi in je Jugoslavija zmagala z 78 točkami proti 73.

Tekmovanje za Dawisov pokal

Tekmovanje za Dawisov pokal med evropsko in avstralsko cono se bo pričelo jutri in bo trajalo do nedelje. Avstralijo bodo zastopali Bromvich, Brown Sidwell in Sedgman, zmagovalca evropske cone — Italijo pa Cucelli, M. Del Bello in Canepelle.

Mednarodna kolesarska dirka okrog Hrvatske in Slovenije

Za veliko mednarodno kolesarsko dirko okrog Hrvatske in Slovenije, ki bo od 28. avgusta do 4. septembra so prijavili do sedaj svoje sodelovanje italijanski, tržaški, francoski ter avstrijski kolesarji. Pričakujejo še prijave švedskih, belgijskih, nizozemskih in drugih tekmovalcev.

Tiskovna konferenca predsedstva cone

Danes 11, t. m. bo na prefekturi tiskovna konferenca predsedstva cone ob 17.

50 do 60 tisoč lir mu je zmanjkalo

Res je, da denar danes nima več take vrednosti, kot jo je imel včasih, vendar pa tudi 50 tisoč lir niso mačje solze, posebno, če ti izginejo mimogrede in si jih prisvoji nepošten gost. Istih misli je bil brezdvomno 46-letni Fraziani Fran iz Vicola delle Ville 8, kjer stanuje pri svojem svaku Furiniju Guidu. Graziani se je včeraj zatekel na policijo in z žalostjo v očeh javil, da je prišel ob vsoto 50 do 60 tisoč lir. Po njegovem mnenju mu je denar izginil v več obrokih, in sicer med 28. 7. in 6. 8. t. l. Policija je uvedla preiskavo.

Še o zadnjem procesu proti borcem za svobodo

Čudna mnenja državnega tožilca dr. Paoluccija

Dejal je med drugim, da je bil Collotti branitelj italijanstva v Trstu

Državni tožilec dr. Paolucci bo najbrže «nobile figura d'un Italiano», za tukajšnje iredentiste seveda, posebno pa še, odkar je v torek javno v sodni dvorani izrekel besede, da je bil Collotti branitelj italijanstva v Trstu. Za ljudi, ki so se borili proti fašizmu in s tem proti vsem mogočim policijam, ki jih je ta ustvaril, pa pomeni to navadno pljuvanje na grobove onih, ki so darovali svoje življenje za zmago svobode in demokracije. Državni tožilec Paolucci, ki se tako zaganja v partizane, bi se kot Italijan «moral zavedati, da je prav Collotti in njegova banda oziroma režim, pod katerim je deloval, privedel Italijo do poloma in da so bile prav demokratične antifašistične sile in partizani tisti, ki so Italijo rešili. Na vsak način je trditev državnega tožilca podobna izjavam patentiranih fašistov.

Državni tožilec Paolucci, ki je pri političnih procesih neizprosen do borcev za svobodo, je med drugim še nekaj izustil, da se namreč še na premalo let obsoja borce za svobodo, ker da so človeška življenja (fašistov seveda, op. ured.) draga. Na vsak način bi radi slišali iz ust gospoda tožilca, ali so mar bila človeška življenja deset in desettisočev žrtev antifašistov, ki so padli pod divjanjem fašistov in podobnih razbojnikov, kaj cenejša. Morda je na te državni tožilec pozabil! Kako ne, saj je sam pod nemško okupacijo in po nemških zakonih vestno predlagal smrt za nekatere čisto navadne zločine.

Morda bo treba na ta način razumeti vedenje tega dr. Paoluccija na sedanjih političnih procesih.

Zakaj napadajo in sabotirajo vidalijevci samo slovensko narodno gledališče, o italijanskem gledališču, kjer so sami šovinisti, pa vztrajno molče?

Pozdravi mladine iz Trsta

Poslušajte danes ob 18.45 radio jugosl. cone Trsta, ko bodo prenašali pozdrave srednješolske mladine iz Trsta, ki tabori v Križah na Gorenjskem.

Starši in prijatelji, poslušajte!

Obvestilo vsem strokovnim zvezam

Zveza industrijcev je s svojim pismom dne 3. avgusta odpovedala sporazum, ki je bil dosežen 11. avgusta lanskega leta o ustanavljanju in delovanju podjetniških odborov.

Na osnovi čl. 15 je veljavnost sporazuma priznana do konca tega leta. Zaradi tega je popolnoma naravno, da bo ta sporazum veljal vse do tedaj, dokler ne bo nadomeščen z novim.

Podjetniški odbori in člani teh odborov, ki so jih izvolili delavci, bodo še nadalje opravljali zaupano delo. Medtem se bodo še nadalje ustanavljali podjetniški odbori, to je predstavništva podjetij tam, kjer doslej še ne obstajajo.

Poleg tega je potrebno pojasniti, da nadaljujejo s svojim delom vsa druga podjetniška predstavništva in sindikalna predstavništva, ki so bila že ustanovljena ali pa bodo še ustanovljena na osnovi splošnega ukaza vojaške uprave št. 4. Zaradi tega se ne sme izvršiti nobena izpremenba v sestavi podjetniških odborov vse do sporočila Zveze enotnih sindikatov.

Izvršilni odbor ES

FRANČIŠEK S. FINŽGAR

Pod svobodnim soncem

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

28

Zato je naročil Melhioru, naj kupi najbolješe konje. Po vseh sejmih je vohal oskrbnik in ogledal vse dirkače zelenih; slednjič je zasledil na vežbališču štiri arabske žrebce, ki so utegnili po splošni sodbi zmagati. Kupil jih je in plačal zanje zaboj zlata. Nato jih je podaril Teodori, češ naj jih spusti v tekmo pri višnjevih, ki so bili njena stranka. Teodora mu je poslala v zahvalo v srebrni pušici svilen trak, s katerim je imela spete lase v kopeli.

Epafrodit je vprašal tudi Radopritrdil, je ukazal Grk dati Slovana, ali se razume njegov sin Iztok na lok. Ko je Radovan venom lepo obleko iz platna in jima priskrbel tablice, da bi se v hipodromu uvrstila na prostor med tekmece lokostrelce.

Prišel je dan triumfa.

Osrednja cesta se je prebudila v rano jutro okrašena kakor iztočna nevesta bogatega dvora. Vso noč so se gibale roke delavcev in sužnjev. Vsi velikaši, ki so se poganjali za ugled na dvoru, so trosili s periščem denar, da bi bila pročelja njih hiš ob cesti zadosti sijajno ozaljšana. Pomladni hlad je dihnil z vlažnimi vetrovi od morja. Kapljice tanke rose so se obesile na vence in nanizale nanje milijone biserov. Zdelo se je, da sta tudi morje in jutro pokorna despotu. Zadehtele so mirte in lovor, rožmarin in rože so pokrile vse ceste in vse stene. Z zidov je visel z močnimi dišavami napojen škrlat, v živih barvah so vihrale drage tkanine po zraku. Venci so se v globokih lokih spenjali od hiše do hiše, nad njimi so trepetale zlate tančice, kakor bi razpenjale meglice večernega sonca peruti nad cesto. Izza vseh oken so se svetili jasni obrazi najlepših bizantinskih krasotic. V njih laseh, na belih vratovih, na svili in bagru so počivali milijoni, vkovani v zlate diademe, blesteče nimbe, v koralde in zapestnice. In s streh je odsevalo v živo pisanih barvah oblačilo služabnikov. Vsak gospodar jih je danes prazne oblekel; tudi ti so morali z vzornimi telesi, s pisano drago obleko klicati gospodarju v čast slavo carskemu triumfu.

In tam doli pri morju si je nadel v ječi Pentapirgu zadnjič škrlat krog pleč in krono na glavo kralj Vandalov, Gelimer. Na njegovem licu brezupna vdanost, ne jok ne smeh, ubit njegov ponos, ubita duša. Nič jeze, nič strahu, nič žalosti, samo ustnice so se trudno premikale in venomer izgovarjale: Vanitas vanitatum — vse je sama ničemurnost!

Zadonele so trombe, odprla so se zlata vrata. Izza Črnega morja se je dvignilo sonce. Nad pročeljem zlatih vrat je zablestel kip Viktorije (1), bela giganta, mogočna marmorna slopa, sta prodirala s snežno beloto liste lovorik kakor bi se veselila orjaška branika ob straneh Portae triumphalis (2) slavnostnega dne. Na sredi vrat pa je molčal monogram Kristov in temni križ ni od veselja vztrepetal v mladem jutru. Mračen je gledal proti Pentapirgu, od koder so se usipale množice v verige vkovanih ujetnikov, katere je zasužnjila samogoltnost njega, ki zida Bogu Hagijo Sofijo, ki ponoči čuje in se pogovarja z menihi o skrivnosti sv. Trojice. Ko bi prišel On, čigar monogram je molčal nad vrati, o, ne molčal bi, ampak ponovil bi sodbo: Tvoje srce je daleč od mene, ti, pobeljeni grob!

Zunaj vrat in ob cesti se je natlačila množica. Vendar ni bila tako številna, kakor bi se sodilo. Bili so samo ostanki tistih, ki niso mogli v hipodrom (1). Zakaj tam se je zbralo vse, dvor, Upravda in Teodora, velikaši in bogatini, ki niso prebivali ob Osrednji cesti, bosjaštvo in trpini po galerijah, visoko pod škrlatnim nebesom, ki je senčil neizmerni cirkus. Napravil je Upravda triumf Belizarju, a vedel je sam in vedel Bizanc, da je triumfator vendarle mogočni despot sam.

Zato tudi Belizar po stari rimski navadi

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

VIII. REDNO ZASEDANJE OKRAJNE SKUPŠČINE V KOPRU

Koprski okraj se je finančno osamosvojil
Izboljšana oskrba delovnega ljudstva

Preteklo nedeljo je bilo v Kopru osmo redno zasedanje okrajne skupščine. Po otvoritvi zasedanja je takoj sledilo upravno politično poročilo, katero je podal tov. Prion Karlo, podpredsednik izvršilnega odbora. V prvem delu poročila je podpredsednik prikazal razvoj krajevnih ljudskih odborov. V drugem delu poročila je odločno obsojal špekulacijsko delovanje delavcev, ki so nameščeni v Trstu, kakor tudi temu slično delo večjih kmetov.

Nato je sledilo gospodarsko poročilo tajnika izvršilnega odbora tov. Petriča. Zelo dobro je orisal gospodarski razvoj koprskega okraja do junija tega leta. V njegovem poročilu je prikazana s statističnimi podatki razlika v prehrani delovnega ljudstva koprskega okraja, in sicer v razmerju med prvim polletjem 1948 in prvim polletjem 1949, ki prikazuje 30% prirastka v razdeljenih živilih. Ravno takšen dvig je prikazan tudi pri oskrbi tekstila in drugih izdelkov.

Tako se je od lanskega leta do 30. VI. 1949 dvignila življenjska raven za 30%. Poleg tega pa je v prosti prodaji veliko več industrijskih proizvodov ter življenjskih potrebščin, namreč več kot lansko leto. Samo v prehrani z mesom imamo v prvem polletju 1949 za 184 tisoč 449 kg več mesa kot smo ga imeli v prvem polletju 1948. V prvem polletju 1949 je bilo razdeljeno 101.985 kg več žitaric, maščob 15.008 kg, sladkorja 46.176 kg, kave 3.879 kg, kakaa 6.564 kg, fižola in ječmena 15.800 kg, riža 24.402 kg, paradižnikove mezge 18.230 kg, pralnega mila 1495 kg, toaletnega mila 42.143 komadov, tobačnih izdelkov 1.113 kg, pomaranč 21.810 kg, limon 12.725 kg in jajc 165.945 komadov več kakor v prvem polletju 1949. To se nanaša na zajamčeno preskrbo vštevši, da imamo v prvem polletju 1948 7078 manj oskrbovalnih, in sicer: premožnih kmetov, obrtnikov, trgovcev itd. To pomeni, da je prišlo na vsakega oskrbovanca več življenjskih potrebščin.

Navedeno nam potrjuje trditve Vidalijevih social-patriotov, ki se običajno glasijo tako: «Kako pehajo uboge istrske delavce vsak dan v večjo bedo». Ta trditev je bila prikazana tudi pri razdeljevanju tekstila in usnjenih izdelkov.

Dvig zadružnega in komunalnega sektorja ter padanje zasebnega postavlja na laž tudi Vidalijeve trditve, češ da prehaja ljudska oblast v kapitalistični objem. To laž pobija padec 124 trgovin in 80 gostinskih obratov zasebnega sektorja. Še več, pri plemenskih svinjah v koprskem okraju imamo od lanskega leta priraslek za 289% in pri goveji živini za 43.7%. Poročilo govori tudi o pogozdovanju v letošnjem letu in uspehi tega. V novi drevesnici bomo imeli v koprskem okraju leta 1952 čez 65.000 sadik črnega in belega bora. Prikazuje pa tudi uspehe in pomanjkljivosti pri obnovi podeželja, kakor tudi gradbenih objektov v odstotkih po posameznih mestnih in krajevnih LO!

Končno prikazuje napore delovnega ljudstva koprskega okraja za izvedbo celotnega gospodarskega programa in vrednost škode, ki jo doprinašajo v Trstu zaposleni delavci koprskega okraja. Ta škoda se opaža v našem gospodarstvu z valutno špekulacijo, z vnašanjem slabih delovnih odnosov in s tem, da na ta način jemljejo tržaškemu proletariatu možnost zaposlitve. Poročilo prikazuje stvarno vse gospodarske panoge v številkah, kar pobija vse klevete.

V finančnem proračunu in obračunu za leto 1948 pa je razvidno, da se je koprski okraj finančno osamosvojil, kar označuje zdravo finančno politiko, in to seveda ne na račun delovnega človeka.

Zbor partizanov koprskega okraja

Partizani ne bodo pozabili tistih velikih dni, ko so pričenjali s skrivnim delovanjem v nočnih akcijah rušiti fašistično oblast. V koprskem okraju je bilo nekako zbirališče pod Marezigami, pod vasjo Rokava. Za časa Italije so se tu zbirali vsi politični preganjanci. Kasneje pa je bil tu sedež komande mesta Koper, od koder so naši borci odhajali na slavno pot v borbo za zmago nad naci-fašizmom. Kot v priznanje prebivalstvu vseh okoliških vasi je Zveza bivših partizanov zbrala ta kraj za veliko partizansko taborjenje. Tu se danes gradi tudi cesta in bodo partizani pomagali tudi pri tem delu.

Tabor partizanov bo dokazal tesno povezavo z ljudstvom in vsem, kar je izšlo iz narodne osvobodilne borbe. Oblast, ki so jo priboril, je ljudska.

Spored taborjenja

a.) V nedeljo 14. avgusta odhod iz domačih središč ob 4. uri. Kamioni bodo vozili iz vseh sektorjev našega okraja, razen iz Beršta, Marezig in okoliških vasi: Babiči, Lopar, Labor in druge bližje.

b.) Ob 6. uri zborovanje na polju pod vasjo Rokava.

c.) Od 6.30 do 11. ure prostovoljno delo na cesti.

č.) Od 11. do 15. ure kosilo in počitek.

d.) Ob 15.30 uri zbor do 17.30 ure okrajna konferenca s naslednjim dnevnim redom:

II.

1.) Politično poročilo v slovenščini in italijanščini.

2.) Organizacijsko poročilo v slovenščini in italijanščini.

3.) Izpopolnitev in volitev okrajnega odbora ZP.

4.) Bodoče delo (sklepi).

III.

Po končani konferenci kulturni nastop in kino predstava, prosta zabava s plesom do 24. ure.

SPORED ZA PONEDELJEK 15. AVGUSTA

a.) Budnica ob 5. uri nato zajtrk.

b. Ob 6. uri zbor in prostovoljno delo do 11. ure.

c.) Ob 12. kosilo in počitek.

č.) Ob 15. uri pohod na bunker padlega komandanta bivše K. M. Koper tov. Franka in ostalih tovarišev.

d.) 17. uri kulturno - športna prireditev s pestrim sporedom kot: športne tekme, godba, ples in rajanje. Končno razhod.

Koordinacijski odbor za partizansko taborjenje

Vanganel

Prvič sem nastopil z našim pevskim zborom

Že od 5 leta dalje sem hrepenel po tem, da bom odrasel nastopil z pevskim zborom. Fašistična oblast je smatrala, da kmetje nismo sposobni, da bi vodili petje in pevske zbore. Ko sem obiskoval ljudsko šolo, je bilo moje največje veselje glasba. Nisem mogel uresničiti težnje, ker so profesorji za učenje zahtevali preveliko plačilo, jaz pa denarja nisem imel.

Ko je ob osvoboditvi ljudska oblast prijela v svoje roke tudi šole, je mislila tudi na nas, kmečke sinove. Naše Prosvetno društvo «Primorje» me je poslalo na trimesečni pevovodski tečaj v Portorož. V teh 3 mesecih sem veliko pridobil in z dobrim uspehom dovršil tečaj.

Že mesec dni pred nastopom so pevci prihajali po dvakrat tedensko na vaje. Bili so zelo disciplinirani in se vztrajno vadili. V nedeljo 7. avgusta je bil prvi nastop pevskega zbora. Dopoldne pred nastopom smo imeli še udarniško delo in sem bil precej v skrbeh, kako se bom z zborom prvič predstavil pred ljudstvom.

Pevski zbor je vendar dobro nastopil in je bila bojazen, da ne bo uspel, nepotrebna. S tem se zahvaljujem ljudstvu in ljudski oblasti, ki so mi omogočili, da imam svoj pevski zbor. Najlepša hvala pa pionirki Babič Mariji, ki je zboru poklonila šopek rož z besedami: «V imenu Prosvetnega društva «Primorje» poklanjam ta šopek cvetja kot priznanje za dober prvi nastop».

B. B.

Borba proti Vidalijevim izzivačem

Velike naloge čakajo delavce javnih del v našem okrožju. Če hočemo izboljšati življenjske pogoje delovnega ljudstva, moramo graditi nove stanovanjske hiše, bolnice, šole ter industrijske zgradbe. Če hočemo te naloge uresničiti, pa moramo imeti na razpolago tudi kvalificirane delavce.

Vsekakor število do sedaj zaposlednih delavcev ne zadostuje potrebi po delovni sili. Zategadelj moramo še ostreje obsojati zidarja Deliseja Germina, ki je ob vsaki priliki, če je le mogel, sabotiral pri delu. V preteklem mesecu je isti Delise grozil tov. delovodji, ker mu ni upošteval ure, ki jih je prebil v gostilni, in ne pri delu. Glede na to, da je pri tem večkrat vztrajal, je pred nedavnim opravil 6 delovnih ur v 3 dneh. Toda to ni vse. Ob polaganju temeljnega kamna za italijansko - slovensko osnovno šolo v Kopru se je prenapil in začel prepirati s tov. Antonom in nadaljeval dokler ni dobil poškodbe na nogi. Seveda, sedaj se zdravi na račun socialnega skrbstva. Sindikalna podružnica ga misli odpustiti. Zakaj ni storila tega takoj? Zakaj take ljudi ne pošljejo na obvezno delo?

Ni niti enega dokaza, ki bi nas dokončno prepričal, da ni Delise prijatelj vidalijevcev. Razumljivo je, da bi z dobro voljo postal dober delavec. Toda nasedel je vplivu sovražnikov ljudske oblasti in ostal pod vplivom tistih, ki omalovažujejo našo junaško narodno osvobodilno borbo, ki nam je odprla pot v lepše in svobodno življenje.

Da bi širil nezadovoljstvo med delavci, je Delise žalil delavce, ki so prišli iz Italije k nam na delo. Nazival jih je «napoletani», Slovenci pa so zanj še vedno «ščavi». Nikoli ni pozabil, kot ne pozabijo vidalijevci, izrabiti priliko za obrekovanje tistih odlokov ljudskih oblasti, katerih namen je izboljšati položaj delovnega ljudstva.

Njegova odpustitev pomeni veliko olajšavo tistim, ki hočejo delati resno in natančno brez motenj, katere so se njega tesno držale.

Nadaljujmo borbo proti zaviračem našega dela, ker s tem bomo mnogo pripomogli našim sindikalnim organizacijam pri izpolnjevanju njenih nalog kar bo pomenilo delati za korist skupnosti.

Avtobusna proga Koper-Divača in nazaj

ODHOD IZ KOPRA vsako soboto, nedeljo in ponedeljek ob 24. uri.
ODHOD IZ DIVAČE vsako nedeljo, ponedeljek in torek ob 3. uri.

14. in 15. avgusta v TRBIŽ, SV. VISARJE in BELOPEŠKA JEZERA.

Vpisovanje do 9. avgusta pri potovalnem uradu «ADRIA-EXPRESS», ul. F. Severo 5 b - tel. 29.243.

BOJ PROTI SLABIM CESTAM IN PRAHU

Cesto Koper - Portorož popravljajo

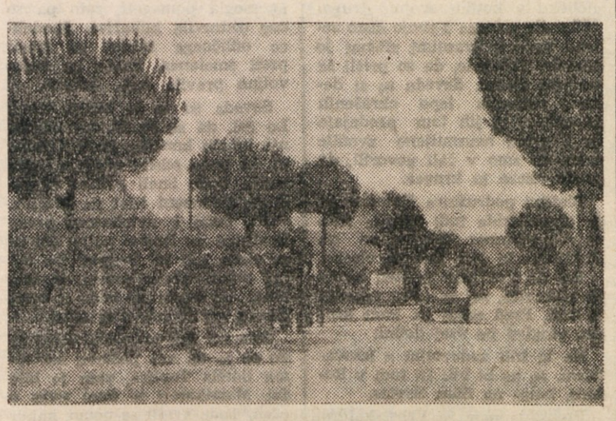

Buje

Tudi žene v organizacijsko delo

V bujskem okraju smo žene prišele resno s prosvetnim delom v organizaciji. Spoznale smo, da brez kulturnega dela ne moremo slediti razvoju časa. Potrebno je, da tudi žene stalno sledimo, da smo v vsem na tekočem. Zato je naš okrajni odbor poživel prosvetno delo in v ta namen razposlal po terenu več okrožnic z navodili. Reorganiziranih je bilo tudi 16 odborov po terenu in postavljene odgovorne tovarišice za prosveto. V treh vaseh so žene tudi postavile nove stenčase z novimi članki in dopisi. Napisale so sedem člankov za časopisje v italijanščini in pet v slovenščini. Vse članke so napisale žene, ki prej niso nikoli sodelovale in pisale na stenčas. Zato je to velikega pomena.

TEDEN ZDRAVSTVA. V bujskem okraju smo žene imele v tem tednu predavanja o zdravstvu v 15 krajih. Povsod je bila velika udeležba. V Bujah in drugih večjih krajih so predavali zdravniki, po vaseh pa zdravstvene referentke. Predavanja so vzbudila veliko zanimanje med ljudstvom. V Bujah se je poleg žen udeležilo predavanja tudi mnogo mladine in mož. Dvorana je bila premajhna in je mnogo poslušalcev ostalo zunaj. Predavanja po vaseh se še nadaljujejo v tekočem tednu. Tako je teden zdravstva res dosegel namen, ki si ga je organizacija zastavila: Poučiti vse ljudstvo, kako naj ravna v primerih bolezni in še bolje, kako naj se teh očuva.

DOBRA ROKA IN DOBRO SRCE NAŠIH ŽENA. V preteklem mesecu so žene pripravile mnogo daril. Med drugim so obdarile mladinsko delovno brigado, ki je odšla na gradnjo avtomobilske ceste Zagreb-Beograd. Tem tovarišem so poklonile več steklenic likerjev in večje število cigaret. Obiskale so tudi delovno brigado v dolini Mirne in obdarovale brigadnike s slaščicami, sadjem, sladkim kruhom, likerji in cigaretami. Obiskale so tudi pionirje in jim nesle polno sadja in slaščic.

V Bujah so ustanovile dve ženski delovni brigadi. Eno vodi tovarišica Dušić Aneta, drugo pa Crosilla Katarina. Vsak dan so žene na gradilišču zadružnega doma. Delajo v popoldanskih urah do pozno zvečer. Če je luna, tudi do 11. Dela skupina 12 žen.

Tudi za festival, ki bo 4. septembra, se žene marljivo pripravljajo. Okrog 100 žen se je vključilo v pevski zbor, ki bo sodeloval na festivalu. Pripravljajo tudi skupino narodnih noš, ki bo nastopila na festivalu in v sprevodu.

C. M.

Gažon

Naše žene za cesto Šmarje-Nova vas

Sinoči je bil množični sestanek ASIŽZ v Gažonu. Bilo je že pozno in kljub temu so se žene udeležile sestanka polnoštevilno. Imele so politični pregled in nadalje so govorile o udarniškem delu, ki ga bodo opravile prihodnjo nedeljo pri gradnji ceste Šmarje Nova vas. Za delo so se prijavile sle deče matere: Kaic Ana, Gregorič A., Požru Kalc Ana, Gregoroč Ana, Požru Marija, Grižonič Francka, Stadina Ivanka, Sabadin Antonija, Gregorič Marija, Fortuna Marija in Gregorič Olga. Vse zgoraj navedene žene so sklenile, da bodo v najkrajšem času pritegnile v svojo sredo tudi ostale žene, da bodo lahko ustanovile svojo delovno brigado.

Žene so na tem sestanku sklenile, da bodo prihodnji teden obiskale srbske otroke, ki so v koloniji v Kopru in jim nesle daril.

Pri slučajnostih so žene govorile tudi o Trstu, ki je prava poguba za naše mladinke. Se vedno jih je polno, ki službujejo tržaški gospodi in zanjo garajo. To bi moralo biti za vsako našo mladinko sramotno, danes ko imajo toliko priložnosti, da se lahko posvetijo kakemu poklicu in dajo svojo pomoč pri gradnji novega življenja svojim ljudem. Neka prisotna mati je sklenila, da bo svoji hčeri prepovedala, da bi še nadalje hodila v Trst.

Ob zaključku so žene zapele znano pesem: «Janez, kranjski Janez». Bile so vse prevzete od velikega pomena te pesmi, ki govori, kako Janez odločno odhaja v partizane. Razhajale so se v živih pogovorih, da je potrebno, da tudi žene nadaljujejo pot, katero so začrtali partizani — njihovi sinovi.

Č. M.

Ima delaven človek ponoči pravico do spanja?

Po truda polnem telesnem ali duševnem delu se vrača vsakdo na svoj dom, kjer si želi oddiha in pa potrebne ure spanja. Tega na žalost nočejo razumeti nekateri posameznik niti v Kopru, kjer bi pričakoval, da bodo kot mestni in izobraženi ljudje uvideli to potrebo. Tako uporabljajo ti ljudje svoje radio aparate na tako «človeški» način, da presega vse meje. Glas aparatov hrešči in misliš, da ga poslušajo samo takšni ljudje v hiši, ki so na pol gluhi.

Priznamo, da ima vsakdo pravico, da si privoščí zvečer nekoliko razvedrila s svojim radio-aparatom. Toda to razvedrilo ne sme biti takšno, da uničuje živce drugih oseb, ki imajo to smolo, da stanujejo v bližini takšnih ljudi.

Radio naj lastniki uravnavajo tako, da ga lahko slišijo samo tisti, ki so v sobi, kuhinji, kjer je radio, ne pa, da rjovi tako, da ga lahko sliši vsa ulica, kot na primer v Calle Petronio, C. Battisti in na mnogih drugih krajih. Ti ljudje odpirajo radio-aparate na vse registre, kot bi se hoteli pobahati, češ «mi imamo radio, vi pa ga nimate». Na noben način ne bi smeli lastniki glasno navijati svojih radio-aparatov pred 6. uro zjutraj in po 19. uri zvečer. Do danes pa jim ni nobena ura ni prezgodnja niti prepozna!

To stanje mora prenehati. V tem oziru naj posredujejo naše oblasti, zlasti NZ, da bo vladal tudi v tem pogledu red. Lastniki radio-aparatov ne smejo samovoljno vznemirjati ljudi, ki potrebujejo odpočitek po izvršenem delu, da bodo mogli naslednji dan zopet čvrsto na delo!

J.

PRIJATELJSKO NOGOMETNO SREČANJE NA REKI

Kvarner - Izola 1:1

Kvarner so zastopali: Nikolič, Legan, Kivela, Kurtanjek, Limbacco, Šinožič, Soldo, Vujič, Car, Križman, Cernjar.

Izolo pa Chelleri, Giani, Corbatto, Ulcigrai, Parentin, Miloch, Benzetti, Pauli, Gardini, Zaro in Zetto.

V prisotnosti 5000 oseb se je v nedeljo 7. avgusta odigrala nogometna tekma med močno skupino Kvarnerja, ki je zastopal Reko na vaterke za prvaka republike Hrvatske in skupino nogometašev Izole, v kateri so najboljši krajevni atleti, ki se venomer bujejo s klubom Arrigoni, Edero, Ponziano in drugimi.

Za športnike, ki sodelujejo pri vsakdnevnem vežbanju, bi bila vsaka opazka neupravičena. Zadošča pogled na imena navedenih igralcev, če hočeš spoznati moč igralske skupine.

Nič slabši niso igralci Kvarnerja, ki so to pokazali vso izurnost in spretnost. To srečanje je navdušilo reške prebivalce, ki so burno ploskali skupini Izole že zaradi njenega slovesa.

Prvih deset minut ste uporabili obe moštvi za spoznanje igre svojega nasprotnika. Kmalu nato pa je Zaro podal v močnem sunku žogo Paeliju, ki jo je zabil naravnost proti golu, katero pa je prestrigel zares prvorazredni golman Kvarnera Nikolič. Izolani so še večkrat močno napadli Rečane, toda obramba Kvarnera, ki je bila tudi zelo učinkovita in spretna, je pravočasno onemogočila vsako presenečenje.

V 20. minuti pa je Križman od Kvarnera z zelo močnim strelom, podal žogo napadalcu Caru, ki jo je kot bombo vrgel v mrežo Izolanov, tako da vsa sposobnost Chelleria ni mogla preprečiti gola. Kvarner se je do konca prvega polčasa držal največ v obrambi, čeprav je bila igra na obeh straneh mestoma, skoro po krivdi sodnika, preveč ostra.

V drugem polčasu so bili Izolani v očitni premoči. Že v prvih 10 minutah so v lepi igri izenačili stanje golov. Gol je zabil Paoli. Obe strani sta skušali v nadaljnji igri doseči gol in ob raznih priliklah je bila žoga pred vrati, toda oba vratarja, zlasti Chelleri, sta odvrnila vselej v vrata namerjeno žogo in s tem preprečila gol v svojo škodo. Imponiral je seveda tudi vratar Kvarnera Nikolič, ki po svoji postavi spominja na znamenitega španskega vratarja Zamorro. Nikolič ima nič manj kot 2 metra višine.

Igra je ostala do konca živa in polna mojstrskih kombinacij, toda kljub vsemu temu, izid je ostal za oba tekmeca neodločen, in sicer 1:1. Ta izid je tudi odgovarjal sposobnosti in igri obeh enajstoric, ki sta pokazale kombinirano in preudarno igro. Zlasti pa so se odlikovali Izolani, med katerimi so bili zopet najboljši: Chelleri, Milloch in Giani. Od Kvarnera pa poleg vratarja Nikoliča še Križman.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

IZ SLOVENSKE BENEČIJE

Demonstracija brezposelnih v Čedadu

Na zahtevo "Hočemo kruha za naše otroke" so jim odgovorili s praznimi obljubami

Že večkrat smo v našem časopisu poročali, da vlada v Čedadu in v vaseh, ki spadajo pod to občino, velika brezposelnost. In vendar bi občinske oblasti lahko preskrbele mnogim delavcem zaposlitev, ker je prav v Čedadu velika potreba po javnih delih. Namesto pa da bi s temi deli že enkrat začeli, pa tolažijo in motijo brezposelne z neznatnimi podporami, s katerimi se nemogoče preživljati njihove lačne družine.

Ni še dolgo tega, ko so nekateri krajevni bogataši, ki so kajpada obenem predstavniki krščanske demokracije, izjavili, da bi morali vsi brezposelni, ki prejemajo občinsko podporo, delati zastonj pri javnih delih, da bi se na ta način vsaj malo oddolžili za «nezasluženo podporo», ki jo prejemajo. Takšno je mnenje nekaterih lokalnih veljakov o reševanju vprašanja brezposelnih, med tem ko nešteto družin trpi lakoto zaradi pomanjkanja dela. Pri tem pa pozabijo seveda povedati, kako se bodo oni oddolžili ljudstvu, od katerega žuljev živijo več ali manj brez vsakega dela.

Brezposelnim je postalo to stanje že neznosno in pretekli teden se je zbralo okrog 80 brezposelnih družinskih očetov in več žena z malimi otroki v naročju ter skupaj odšlo pred palačo, kjer je občinski sedež. Spredaj so nosili transparente z napisi: «Hočemo dela»; «Hočemo kruha za naše otroke». Poleg teh so nosili še druge table, na katerih so bile njihove zahteve.

Res žalosten je bil pogled na to bedno procesijo. Bosonogi otroci so jokali, ker so bili lačni; slabo oblečene ženske so pričale v kakšno stanje privede beda poštene in delavne ljudi; možje so z obupno vztrajnostjo prosili, naj jim vendar že dajo delo, ko mnogi med njimi čakajo nanj že odkar je minila vojna.

Tisti dan, ko je bila na ulici ta demonstracija gladujočih, čedadskega župana ni bilo doma. Zato jih je sprejel njegov namestnik odv. Pelizzo, ki jih je «potolažil» češ, da bodo tudi zanje kmalu poskrbeli in da bodo dobili delo. Brezposelni v Čedadu pa so siti takih praznih obljub, s katerimi jih pitajo že vsa povojna leta, ne da bi do sedaj izpolnili niti eno izmed njih. Nasprotno pa jim očitajo sedaj še tisto bedno podporico, s katero ne morejo niti živeti niti umreti. Zato sedaj odločno zahtevajo, da se preide ob besed k dejanjem in da odredjo tista javna dela, ki bodo prinesla brezposelnim vsaj delno olajšanje njihove neznosne bede.

Razprava proti črnoborzijancem z bencinom

V kupčijo so bili zapleteni tudi 4 kvesturini - Vseh šest obtožencev obsojenih na 12 let in 3 mesece zapora ter na 108.000 lir globe

Huda vročina, ki že nekaj dni pritiska tudi na Gorico, ni preprečila, da se ne bi goriško kazensko sodišče zbralo v torek k razpravi, ki je trajala ves dan. Na vrsti je bila bencinska afera, v katero so zapleteni poleg Ernesta Makuca in njegovega sina Jordana še štirje kvesturini, ki so se tudi hoteli okoristiti s tem načinom lahkega zaslužka.

Sodišču je predsedoval dr. Suich državni tožilec pa je bil dr. Caputi. Med ljudstvom je bilo za razpravo precejšnje zanimanje in so zlasti v dopoldanskih urah napolnili sodno dvorano. Obtožence je branilo kar pet odvetnikov, od katerih sta bila dva iz Trsta in eden iz Reggio Emilie. Med razpravo je bilo zaslišanih tudi 11 prič, ki so skušale pojasniti več ali manj zapleteno zadevo.

Gotovo je še vsem v spominu janska stavka petrolejskih nameščencev, ki je trajala od 30. junija do 28. julija. Kot logična posledica te stavke je bilo splošno pomanjkanje goriva, kar je zopet povzročilo, da je začela cvesti črna borza, ki je po visoki ceni oskrbovala avtomobiliste s potrebnim bencinom.

Tudi nekateri kvesturini so se hoteli okoristiti z redko priliko in je eden izmed njih za primerno plačilo izdajal ponarejene tovorne liste, drugi pa, ki je bil dodeljen razdeljevalcu bencina, je dajal pičlo mero in tako prihranjeni bencin prodajal potem pod roko svojim klientom.

Stvar pa ni mogla trajati dolgo ne da bi prišla na uho drugim kvesturinom, ki so začeli s preiskavo in obdolžili bivše agente javne varnosti, 37letnega Jožefa Fia iz Fariglíana (Cuneo), 24letnega Basaldella Alojzija iz Benetk ter 29letnega Rossija Jožefa iz Castelnuovo Monti. Kot kupca bencina sta prišla pred sodišče 46letni Ernest Makuc iz Bukovice in njegov 24letni sin Jordan iz Gorice, ki imata mehanično delavnico v ul. Ristori 7. Poleg navedenih sta prišla pred sodišče še agent javne varnosti 35letni Mele Nikodem iz Volturana Irpina in Makuc Ernest zaradi podkupovanja. Obtožnica namreč pravi, da je Mele vedel za te kupčije in da je o njih molčal, ker mu je Makuc ponudil, da mu bo preskrbel stanovanje.

Razprava se je vršila dopoldne z zaslišanjem obtožencev, ki so potrdili svoje prejšnje izjave, razen Makuca Ernesta, ki je dejal, da je vodil bencinske kupčije njegov sin in da on ne ve nič o njih. Agent Mele pa se je izgovarjal, da tudi on ne ve ničesar in da ima že svoje stanovanje, ker je poročen.

Za obtoženci so bile zaslišane priče, od katerih so sodniki hoteli vedeti predvsem, če se je v resnici nek policijski kamion večkrat ustavil v ul. Ristori in tam razložil bencinske posode. Samo ena izmed prič je točno in podrobno navedla vse okoliščine, čeprav je hotel eden izmed odvetnikov ovreči njeno pričevanje, češ da je tukaj po sredi osebno sovraštvo.

Pri popoldanski razpravi je ob splošni pozornosti govoril državni tožilec, ki je ob zaključku zahteval naslednje kazni: za Makuca Ernesta 7 let zapora in 600.000 lir globe; za Fia 5 let zapora in 30.000 lir globe, za Basaldellija in Rossija po 4 leta in 5 mesecev zapora in po 30.000 lir globe, za Makuca Jordana z olajševalnimi okoliščinami 1 leto in 8 mesecev zapora ter za Meleja 2 leti zapora in 30.000 lir globe.

Po končanih zagovorih se je sodni dvor umaknil v posvetovalnico, kjer se je precej dolgo mudil. Ob splošni pozornosti je bila potem izrečena naslednja razsodba: Basaldella je dobil 2 leti in 6 mesecev zapora in 8000 lir globe; Fia 2 leti in 2 meseca zapora in 6000 lir globe, Makuc Ernest, ki je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen obtožbe podkupovanja, je dobil 2 leti in 2 meseca zapora in 60.000 lir globe. Makuca Jordana so obsodili na 1 leto 5 mesecev in 10 dni zapora in 40000 lir globe, Meleja na 2 leti zapora in 24.000 lir globe. Vsi obtoženci razen Meleja so obsojeni tudi na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo treh let.

ZAČETEK OBMEJNEGA PROMETA

Ker je s podpisom splošne trgovske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo stopil v veljavo tudi videmski sporazum za obmejni promet, se tega sedaj začeli tudi v praksi izvajati. Včeraj je prišlo po železnici iz Sempetra pri Gorici, na južno postajo večje število jugoslovanskih «litorin», ki jih bodo v goriških delavnicah popravili.

To je po dolgem času prvič, da zopet uporabljajo zvezno železniško progo med Sempetrom in staro Gorico. V zadnjih letih je bil edini promet na njej, ko so lani odpremili v Jugoslavijo šest vagonov srebra, kot povračilo vojnega plena, ki so si ga italijanske okupacijske čete nabrale v Jugoslaviji.

Mladinski izlet v Kanalsko dolino

Zveza slovenske mladine priredi v nedeljo 14. in v ponedeljek 15. t. m. dvodnevni izlet v Kanalsko dolino. Na programu je obisk Rabeljskega in Belopeških jezer ter izlet na Ukvansko planoto. Odhod iz Gorice v nedeljo ob 5. uri zjutraj, povratek v Gorico v ponedeljek okrog 22. ure. Prijave pri vseh krajevnih mladinskih odborih do petka 12. t. m. dopoldne. Istotam dobite vsa potrebna pojasnila.

Znižanje kmetijskih zakupnin

Uradni list od 6. t. m. prinaša odlok št. 179 ki določa zakupnino za obdelovalno zemljo. Po teh določilih bo za leto 1948 - 1949 znižana kmetijska zakupnina za 30%. Vse spore, ki bi nastali pri praktičnem izvajanju tega odloka, bo reševal poseben odsek pri goriškem tribunalu, ki mu je poverjena ta naloga.

IZPITI ZA DAVCNE URADNIKE

Te dni so bili razpisani izpiti za usposobljenje novih uradnikov za pobiranje direktnih davkov. K pismenim in ustnim izpitom bodo pripuščeni kandidati, ki imajo diplomo višje srednje šole in so že dopolnili 21. leto. Prošnje je treba predložiti do 31. t. m. Vsa podrobnejša pojasnila bodo interesenti lahko dobili pri finančni intendenci, na okrajnih davkarijah in pri drugih davčnih uradih.

Navodila za Dolomite

Vsem udeležencem tridnevnega izleta v Dolomite sporoča Slovensko planinsko društvo, da bo odhod v soboto 13. t. m. točno ob 5. uri s Travnika v Gorici. Vsakdo naj prinese s seboj jedilni pribor, eno posodo za hrano, kozarec in eno ali po možnosti dve odeji. Prav tako naj prinese vsak, ki jo ima, tudi žepno svetilko.

Kosilo bo prvi dan iz nahrbtnika, lahko pa si boste nabavili suho hrano pri baru «Žrin», ki bo dobro založen. Pozneje je preskrbljeno za toplo hrano. Kruh si mora oskrbeti vsak sam, vendar ga bo lahko kupil tudi v Tolmeču, kjer bo prva postaja.

KINO

VERDI, 17: «Zadnja pot zločincev», S. Brady.
VITTORIA, 17: «Samo kdor pade lahko znova vstane», H. Bogart.
CENTRALE, 17: «Črni vrag», W. Bendix.
MODERNO, 17: «Kje je Zazà», N. Taranto, I. Barzizza.
EDEN, 17: «Izdelovalci pošasti»

Iz obtoženke hočejo napraviti tožilko
da bi tako rešili "italijanstvo" živčne ženske

Pred goriško kazensko sodnijo je prišla včeraj 40letna Simonetti Severina iz ulice Giustiniani pod obtožbo, da je dvakrat razžalila čast svoje sosede Besednjak Melite. Prvi napad na Besednjakovo je Simonettijeva izvršila 21. maja letos na Travniku pred Babičevo trgovino. Kar na lepem se je zagnala s svojim kolesom proti njej in izlila nanjo vse pornografično besedilo, ki sploh more priti človeku na un in jo poleg tega še obdolžila, da je ona kriva deportacije njenega moža. Ko je vzbudila tako splošno zanimanje mimoidočih s svojimi psovkami, se njen razgreti duh še ni pomiril. Isto sceno je ponovila še junija, ko je zagledala Besednjakovo na oknu njenega stanovanja. Ustavila se je pod njim in ji zapela «serenado», v katero je vključila vse najgrše besede. Besednjakova, ki ji je to ravnanje skrajno nizkotne sosede že presedalo, se je odločila, da jo prijavi sodnim oblastem. Včeraj sta se soseda sešli na sodniji pred številnim občinstvom. Čeprav so bili dokazi proti Simonittijevi jasni in so številne priče potrjevale prijavo Besednjakove, je vendar sodnik odložil razpravo, ker je namreč Simonittijeva to zahtevala, češ da si bo poiskala priče, da je njeno obdolževanje glede deportacije resnično in bo na tej podlagi zahtevala obsodbo Besednjakove, samo sebe pa izmazala. S svojo domišljijo je ženska prišla zelo daleč in že vidi Besednjakovo v zaporu, medtem ko bo njena srboritost ta čas lahko našla drugo žrtev, nad katero se bo znašala z vedenjem, ki ji prav gotovo ni v čast.

Spori med stanovalkami

Po tej razpravi se je občinstvo nekoliko razšlo in na ulici se je začulo rjovenje napadalke, ki si je verjetno nakopala nove obtožbe. Nato so zasedle zatožno klop zopet ženske, in sicer: 50letna Mozetič Terezija in njena 23letna hči Mozetič por. Hinek Andrejka iz ul. Croce 11. Te so se tudi spopadle s svojo sostanovalko Petrovčič Angelo, ker jih je hotela spraviti s stanovanja, ki jima ga je dala v podnajem. Tako so prišle vse tri pred sodnika in sicer prve dve, ker sta Petrovčičevo iz omenjenih vzrokov ozmerjale in preteple in Petrovčičeva pa, ker je Mozetičevima isto povrnila. Toda tudi to razpravo je moral sodnik odložiti, ker potrebuje novih dokazov, da pravično razreši zapleteno zadevo.

Drage semeniške češnje

Letošnjega maja se je 19letni Sereni Marij iz ul. Cocevia 21 sprehajal pod gradom pri Malem semenišču. V skrbno urejenem sadovnjaku semenišča je zapazil na visokem drevesu lepe češnje in sklenil, da se jih bo najedel. Toda komaj je splezal na drevo in pokusil mikavni sočni sad, mu je bil že za petami nek semeniški duhovnik, ter mu velel z drevesa. Nato ga je legitimiral in prijavil sodnim oblastem. Obsodili so ga, morda za vsako zaužito češnjo, na en dan zapora, in sicer skupno na 10 dni zapora in 1600 lir globe, toda pogojno.

Še neplačano kolo je prodal

Sorbatelli Marino, star 30 let iz Kapucinske ulice št. 13 je letošnjega marca kupil pri mehaniku Rudolfu Vugi v ul. Carducci kolo in se obvezal, da ga bo plačeval v obrokih. V jamstvo je podpisal pet menic. Naslednjega dne je kolo, ki ga je kupil za 30.000 lir prodal za 10.000. Mehanik Vuga je za to zvedel in pričel dvomiti, da mu bo kolo še kdaj plačano. Zato je Sorbatellija, kakor tudi 29letnega Gruntarja Albina, ki je kolo kupil, prijavil sodnim oblastem. Toda na razpravi je sodnik Gruntarja oprostil, ker s to kupčijo ni zakrivil protizakonitega dejanja. Tudi Sorbatelliju niso mogli očitati kršitve zakona, toda postopanje proti njemu se je že preje razblinilo z umaknitvijo tožbe s strani Vuge.

Begunec iz Pulja je hotel domov

Begunec, 42letni Bon Ernes iz Pulja, ki je septembra 1947 leta zapustil svoj rojstni kraj in prišel v Italijo, se je prejšnjega meseca naveličal potepuškega životarjenja, prekoračil je mejo in hotel zopet domov. Toda jugoslovanski stražniki so ga že naslednjega dne vrnili italijanskim. Zaradi tega so ga prijavili sodniji, kjer so ga sodili na 3 mesece zapora in 16.000 lir globe.

Ker je javno prosjačil

Ker je javno prosjačil brez županovega dovoljenja so nato obsodili 55 letnega Terzina Franca iz ul. Baiamonti na 20 dni zapora. Terzini je star znanec sodnih krogov in zapora v katerem je prebival že 31 krat.

Nesreča z bombo v Podgori

Zdi se, da je za otroke še vedno najprivlačnejša igrača ročna bomba, ki jo otročad vedno prav gotovo iztakne tudi tam, kjer je drugi ne najdejo. Tako sta včeraj naletela na to orožje, ki vsak dan ograža življenje mladih dečkov posebno na podeželju, 13-letni Blario Remigij in njegov 6 let stari bratec Franco iz Podgore. Bombo, ki sta jo našla na polju, sta takoj pričela tolči dokler ni počila. Njena eksplozija je ranila Remigija v noge in desno roko in mlajšega pa v prsa in nogo. Oba so odpeljali v bolnico, kjer se bosta morala zdraviti dalj časa.

Št. Maver

Aretacija ob meji

Pred nekaj dnevi je prišel na obisk k svoji teti, ki stanuje v Št. Mavru, 17-letni Piovesan Peter iz Montebelluna. Predvčerajšnjim ga je ustav

Nekaj slik iz Slovenije

Od tam, kjer že cvete dišeči kokorik in informbirojevski krik nič ne moti gradnje socializma

Drin, drin, drin, je zapel telefon na mizi. Tovariš, ki razume današnji razvoj in še bolj štiri stene zaporov, obvešča:

«Jutri zjutraj grem v Slovenijo. Če bi rad malo vtisov, je en prostor zate...»

«Hvala lepa. Kot vedno si tovariš, ki razume novinarja, (da bi ga vsi tako), ki bi rad več in širšega obzorja, večje razgledanosti. Kdaj pa je odhod?»

«Ob devetih pri novem stadionu, pred 2000 let starimi vrati Kopra. Od tam bomo poletelj v komaj štiri leta staro — novo Jugoslavijo, da vidimo, kaj in kako delajo in napredujejo».

«Ne bo ti žal, tovariš Bevk, da si me povabil. Na svidenje!»

* * *

Drugi dan sem na stanovanju povedal družini, da grem v Slovenijo. Pa je bila mati Klara vsa v skrbeh, zakaj nisem prej povedal, da bi bila kaj pripravila za pot. Pa sem jo pomiril, da sem že pripravil nekaj grozdja in steklenico istrana. Videl sem, da ji je nekako težko.

«Mislilj bodo tam, kjer si doma, da nisi pri dobrih ljudeh», je še pripomnila.

Čujte tisti v Trstu, ki ne morete slišati slovenske besede. Mati Klara je Italijanka in se dobro razumeva, ker sem se jaz naučil njenega jezika. Večkrat pa pravi, da ji je žal, da še ona ne zna mojega, da bi se včasih lahko tudi po slovensko pogovarjala.

Naš džip je drvel čez Kras še hitreje kot hudič, katerega je bil sv. Erazem vpregel v plug, da bi podoral vsaj malo tistega koničastega kamenja, ki ga je tod preveč. No, pa se pozna, da danes Kraševci ne verujejo več v take pravljice. Kamenje izkopavajo in iz njega gradijo zadružne domove, nove hiše, nove hleve in vasi. Pravljicam pa se smejejo, ker vedo, da so jih hoteli z njimi omrežiti tisti, ki so se od njihovih žuljev redili.

Druga setev - ajda je že vzklila

Požeto je žito in vsejani ajda in repa čez ves Kras, po vsej okolici Nove Gorice, po Soški dolini, na Idrijskem in Cerkljanskem. V Tolminu srečam bivšega aktivista izza časov borbe. Danes je kapitan JA. Ravnokar prihaja iz Vojvodine in ne more povedati, kako je tam obilno obrodila pšenica. Posebno se ločijo polja, ki so last kmečkih obdelovalnih zadrug.

Od osvoboditve se nisv videla. Polna uši in raztrgana sva se bila ločila v neki vasi Slovenske Benečije. Ugotavljava: Nismo delali zaman. Delno je tudj naša setev že obrodila.

Mlada tovarišica, domačinka iz Tolmina, posluša in pritrjuje. Iztrgala se je iz objema stare miselnosti, tudj če je po rojstvu iz družine bogatega gostilničarja in posestnika Petrina. Ta je z vso družino razumel prihod novega časa. V njegovi gostilni je danes zadruga, hčerke pa so vse dobre aktivistke.

Naprej brzimo ob Idrijci do Stopnika. Tam se džipu in tovarišu Bevku zahvalim in že se podvizam v hrib.

Tudi v Šebreliah so ustanovili ekonomijo

Kako so nekateri še navezani na staro. In jim ne moreš in ne smeš zameriti. Preveč je bilo vplivov na miselnost naših preprostih ljudi. Živeli so zaprti v ozki krog svojega posestva. Tu so bili prisiljeni na najbolj trdo borbo, če so se hoteli obdržati na zemlji. Ni dobro kazalo, da bi bila družina dobila zaposlitve, če je bilo doma kruha premalo. Le Amerika je bila kot nekaka oddušna cev, ki je sprejemala naše ljudi. Toda tudi tu je nastajalo vprašanje, kako dobiti denarja za pot.

V današnjem velikem razvoju pa predstavlja tista stara navezanost na malo zemlje napako. Te nekateri ljudje ne vidijo. Zato pa jo je treba pokazati.

Kako? Prav preprosto.

Nekdaj so naši ljudje morali v daljno Ameriko in tam punujati svojo delovno silo. Kdo je imel manj naš človek, ki je garaj in od tega koristi? Prav gotovo najgaral ter dobival za to toliko plače, da je nekaj lahko poslal tudi domov. Komu je pomagal graditi? Kdo je od tega imel dobičke?

Danes nobenemu našemu človeku ni več potreba v tujino. Doma lahko pomagajo pri gradnji tovarn, central, železnic, cest. Pomagajo zato, da bo nova Jugoslavija imela vsega. In vse te tovarne, centrale, železnice, ceste, bodo ostale — ljudska last.

Zato pa se posestniku Mlakarju ni potreba bati, če mu hčerka Julka sili v svet. Žene jo spoznati, kakšna je Jugoslavija, žene jo radovednost, da bi videla več kot vidi doma in si razširila obzorje. Mlakarja skrbi, kako bo obdeloval posestvo, ko mu že najmlajši sin noče več biti doma. Gimnazijo obiskuje, da bo tudi on spoznal, kaj je prav v tako velikih časih, kot so sedaj.

No, pa je še kdo drugi, ki ga skrbi, kako bo obdeloval zemljo. Vsem so dalj dober odgovor tisti v vasi, ki so pričeli s skupnim obdelovanjem zemlje. Za začetek še kar gre. Nad 400 ha zemlje ima ekonomija. Ze pomagajo tovarišice Dorica, Pepca in Marica. Posebno zadnja je prinesla na ekonomijo polno veselja, ker se tako gibčno suče po kuhinji in okoli prašičev. Se kasno v noč čisti po kuhinji.

Gledajo in premišljujejo večji kmetje: nov plug, novo brano, osipalnik in okopalnik imajo na ekonomiji. To je že nekaj. Sčasoma bo še kaj drugega.

Močnikov se ubija kar sam z dvema sestrama na velikem posestvu, Ponikavec z ženo in hčerko prav tako težko vleče naprej. Navasar pa s številno družino ne ve več, kako bi napravil.

Nekdo v vasi mi je dejal:

«Za hlapca pa že ne bom.»

Prav je imel tovariš Kidrič, ko je ob sprejemanju petletnega plana dejal:

«Pri nas v Sloveniji bo borba težja, ker bodo pljuskali valovi propagande izza meje».

Res je. Take hlapce, ki so tako pridno delali, je težko izgubiti. Dobro to ve reakcija in kapitalisti v inozemstvu. Nikoli več zanje! Postali smo narod junakov. Zato pa danes toliko več — zase. Delovno ljudstvo je danes samo sebi hlapec, samo da je ta beseda danes zamenjana v tovariš. V tovariškem razumevanju pa je laže premagovati težave. Narobe bi bilo danes iti proti napredku.

Ded Jože

Kako dobro se spominjam deda Jožeta, ki je nam, vaškim smrkavcem pripovedoval pravljice o divjih ženah. Vsem okoličanom je znana velika podzemeljska jama pod cerkvijo sv. Ivana. Ded je pripovedoval, da tam prebivajo velike divje žene, katere ob času žetve prihajajo na pomoč tistim, ki so v stiski za delavce. Se danes je ded Jože včasih pobožal po razkuštvranih glavah in govoril: «Smilijo se mi ti malčki, ker bodo vojaki v zelo hudih časih.»

Takrat nisem razumel ne dedovih pravljic in ne njegovih besed o hudih časih. Danes jih razumem, ker sem se boril tudj sam. V votlini «divjih žen» pa so partizani za časa borbe imeli svoja skladišča. *Tako se je dedova pravljica uresničila:*

Iz tesne grape Zabržnic in Kopačnice, iz prvega partizanskega logorja v Dolinarjevem Kolku, iz prvih sestankov pri Močniku v Sjavnici, iz prvega mitinga v ostri zimi pri Navasarju, kateremu je prisostvoval tudj župnik, je prišlo veliko novega. Iz prvih treh padlih v Orehovski grapi, iz revolucionarno-predanih aktivistov Cvetka-Jaka, Jožeta iz Rupe, Podreka Andreja, Groseljevega Jožeta, ki je bil tak človek, da se je izognil še mravlji, če jo je videl na poti, slepega harmonikarja Andrejca, 90letnega Krmenkarja, preprosto verujočega Krivca in njegove žene Julke, stokrat delavnega mizarja Božiča Janeza, ki je hišo zgradil z zaslužkom svojih pridnih rok, mladostno navdušenega mladega 13letnega kurirja Borisa iz Cerkna in še nešteto drugih, je prišla naša velika nedelja. Iz plamenov naših vasi je vzklila kot v teh dneh ajda — naša svoboda.

To svobodo utrjujemo, to mlado rast čuvamo

To je misel današnjih novih ljudi v Jugoslaviji. To je misel vseh naprednih Sebreljcev, Cerkljanov, Tolmincev, Kraševcev.

Udarila je lani resolucija Informbiroja kot nekaj zelo čudnega. Samo nekaj sekund — razvojno govorjeno — je bila negotovost. Kot bogato klasje, ki se upogiblje v vetru grozeče nevihte in takoj vzravna, ko ta preneha.

Monova mati iz Cerkna govori: «Kako to, da nas danes Moskva kritizira? Ti me poznaš, koliko sem dala prav na poziv Moskve. Enega sina v borbi, drugega je podsul dimnik požgane hiše, ki je zgorela na poziv Moskve k uporu, mož pa je zaradi onemoglosti, ker si je hotel čimprej postaviti nazaj nov dom, neki večer omahnil z brvi in ostal mrtev na kamenju hudournika. Kaj praviš ti, tovariš, na to?! Poznam te, da si bil partizan in revolucionar. Toda tudi če bi mi oporekal, ne morem drugače, kot da povem: *Moskva nima prav!!*»

Nisem ji mogel niti odgovoriti, tako me je bila prevzela velika vera te matere v — vaš, naš prav! Prav vodite, Tito, Kardelj, Pijade, Rankovič, Djilas in z vami vse ljudstvo nove Jugoslavije. Roko sem stisnil tej — veliki materi z isto iskrenostjo kot za časa borbe, ko je partizanom ponudila odejo: «Na, zavij se vanjo in daj obleko, da jo prekuham. Ni potreba, da bi te grizle uši. Te bom uničila jaz, fašiste, Nemce in domobrance pa vi»!

Se en primer takih mater, ki jih je na tisoče. Ta pa je Škapinova mamica iz Vipavske doline. Moža in štiri otroke je dala na poziv iz Moskve k uporu. Ostala je sama. Ko je bil prenos ostankov hčerke Drine in sina Jožeta, nas je povabila na pogreb. Od XXXI. divizije nas je šlo več. Po končani žalni slovesnosti nas je prosila: «Ostanite še za čas pri nas, da mi ne bo težko, da ne bom jokala. Laže mi bo, če bom v družbi borcev, ki so svobodo priborili Primorski in Jugoslaviji.»

Zdi se mi, da bi vsaka beseda komentarja pokvarila tako lepo in čisto domovinsko misel.

Kot rdeč nagelj bo lepa - kot glasba prijetna

Ob povratku v Koper me je obiskal tovariš Srečko Kumar. Tisti, ki razume jezik strun. Po domače in lepo sva se pogovorila. Dejal sem: jezik strun.

Naša rast je taka. Potrebno je le občutiti soglasje tega novega življenja, ki prebuja v ljudeh tisti veliki pogum do revolucije, ki postavlja mejnike napredka narodom v stoletnih etapah. Preprosto in lepo sva se pogovorila: o strunah, o glasbi, o nagljnih. Razgovor naju je ponesel v središče ustvarjalnosti narodov Jugoslavije, kateri so danes po vsem, kar se je zgodilo za zelenimi mizami diplomatov, politikov in mešetarjev z malimi narodi v borbi za zmago v petletnem planu. Pa naj nikdo ne misli, da je to borba tistih, ki so cilj zgrešili! To je modeliranje pridobitev revolucije, ki ne pozna kompromisov in kompromisarjev, ki bi radi prišli skozi — na lep način.

Narodi na Balkanu še niso nikoli iskali take poti, ki bi jih nalahko — prinesla skozi. To bi bila utopija, sanjaštvo. Zato pa so si svobodo priborili. Zato pa tudi danes gredo naprej in si bodo vsem oviram nakljub — socializem zgradili.

P. A. — Ogarev

Po Makedoniji - deželi mladosti

Mlajši je osem in dvajset, starejši pa pet in trideset let. Razlika med njima pa se je zdela mnogo večja. V mlajši je plala misel, kako bi mimo volje starih, brškone tasta in tašče le snela feredžo, in čutila sem, da bo nekega dne zbrala v sebi dovolj odpora in to tudi storila.

DEKLE OB VODNJAKU.

Starejši pa se je zdela prešerna že ta misel sama, čeprav je bila tudi njej prijetna. Mlajša mi je povedala, da je bila lani s svojem možem — udarnikom — na izletu v Opatiji in da tam ni imela feredže. «Cemu si jo dala nazaj, ko si jo enkrat že snela?» sem jo vprašala. «Morala sem zaradi starin. Ne bi imela miru pred njimi. Oni nimajo razumevanja».

Na mojo željo se je rahlo odkrila, toda dvignila je samo zgornjo tančico feredže, spodnja ji je še vedno zakrivala obraz. Skozi njo pa so se le videle njegove oblike in bledina. Vse to je storila v trenutku, oči so ji švigale po ljudeh, kajti bilo ji je mnogo do tega, da bi je kdo ne opazil in jo morda zatožil domačim. «S čim se ukvarjate doma», sem ju vprašala dalje. «S hišnimi opravili». «Naše življenje je zelo enolično in pusto». «Ali bi ne šle raje v tovarno, pomagale pri industrijskem razvoju dežele in ekonomsko podprle lastne družine?» «Bi» je z vzdihom odgovorila mlajša. Potem je nekoliko pomolčala in rekla, tudi to še pride. Naglo sem se nato poslovila od njiju, ker sem videla, da jima postaja že nerodno in da sem ju predolgo zadrževala.

Makedonska mesta so si drugo drugemu zelo slična. Raztezajo se v širino, glavne ulice so vedno tako obljudene, kot bi bil tržni dan, in tik za njimi je turški del mesta, ki je na las podoben onemu v Skopju. V njih je vse polno džamij to je turških molilnic, ki pa so zelo prazne, ker jih mlade turške generacije kljub pritisku duhovščine in ustrahovanju domačih ne posečajo več. Silno me je zanimalo, kakšna je od znotraj taka molilnica in kako je urejena turška hiša. V Gostivaru sem ukradla čas med četrturnim odmorom, da sem pokukala noter. Star musliman, morda je bil čuvar pri džamiji, mi je še prigovarjal, naj vstopim. Seveda se nisem upala vstopiti obuta in sem se v nekakšnem predsobju hitro sezula in nataknila copate, ki so čakale pripravljene za vernike. Muslimani se morajo namreč pred vhodom v molilnico preobuti. Ta postava pa ima svoj higienski pomen, da se cestni prah in blato ne prinese na mehke živo barvane preproge, s katerimi so zastrta tla do zadnjega kotička. Stirje muslimani so od spredaj na pol kleče na pol sede na kolenih pravkar opravljali svoje molitve. Postalo mi je nerodno, da bi jih motila v njihovi zatopljenosti. Hitro sem se odstranila in vrgla le bežen pogled po vsem skromnem prostoru.

(Nadaljevanje sledi)

S Planinskim društvom na letovanju

Sanje, ki se spreminjajo v resnico...

Avtobus neumorno drvi po gladki cementirani cesti. Tam v daljavi se med hribi vzdiguje ponosno Blejski grad. Tja so obrnjene oči Tržačanov, ki so si izbrali po zaslugi Planinskega društva prav ta kraj za eno ali večtedensko letovišče.

SLAP SAVICE.

Se nekaj kilometrov in pred nami se razprostre Blejsko jezero. Ne smemo pozabiti, da je sam Prešeren zapisal, da «dežela Kranjska nima lepšega kraja»... On sam je v rani mladosti opazoval iz svojega rojstnega kraja Blejski grad. In očaran kakor tudj vsi izletniki in letoviščarji mu je srce narekovalo te čudovite besede.

Tržačani se niso mogli načuditi lepotam Bleda. Se posebno oni, ki so prvič prišli v ta kraj, so samo strmeli in niso slišali poziva tov. Milana, ki je letoviščarje klical in jim dodeljeval sobe. Hotel «Jadran», ki je bil določen za nas, leži nekoliko više nad cesto in nudi krasen razgled po vsem jezeru. Treba je bilo oditi k večerji, kajti nastopila je že tema.

Kaj se je dogajalo v naslednjih dneh, je težko opisovati. Starejši, posebno pa dobri turisti so takoj zjutraj odšli na «Tour de Bled», kakor so sami pravili.

Obšli so jezero in prišli še pravočasno h kosilu. Marsikateri izmed letoviščarjev se je mislil v Trstu založiti s hrano, toda po prvi večerji in šele so prvem kosilu so opazili, da bi bila vsaka zaloga resnično odveč.

V lepi restavraciji hotela Toplice so si Tržačani dodobra nasitili z odlično in tečno hrano, ki so jo zalivali s pivom in tudi z mineralno vodo «Radensko». Colni in jadrnice, ki so na razpolago gostom proti majhni odškodnini, so bili polni Tržačanov. Isto je bilo tudi s kopališčem. Vsak je hotel čim bolj zarjaveti, posebno pa naš fotoreporter, ki je kot nor veslal cel dan na soncu. Uspelo mu je, kajti odšel je v Trst zagorel kot kak mulat.

Bled ni znan samo kot letovišče, temveč tudi kot odlična izhodiščna točka za izlete. Tržačani so seveda izkoristili vse možnosti.

Tako so šli v Vintgar, krasno sotesko, kjer si je Radovna utrla globoko v kotlini svojo strugo. Slikovita soteska s svojo čisto zeleno vodo s krasnimi ribami je očarala Tržačane, da so prišli še večkrat tjakaj. Seveda so si deklęta nakupila lepo okrašenih zvončkov, ki jih tam prodajajo in z njimi neusmiljeno zvonile tako, da smo v žali govorili, da gredo «koze in krave».

Blejska podružnica Putnika pa je organizirala tudj manjše izlete z avtobusom. Tako n. pr. na Pokljuko, ki leži 1250 m visoko.

Pot do Pokljuke je tudi izredno slikovita, saj se ostro vzpenja v hrib. Pred seboj pa imaš krasen razgled po vsej dolini.

Ne bi bili zadovoljni z letovanjem, če ne bi bili šli tudi v Bohinj, bolje na Slap Savice.

Preostaja nam še Vrba, katero je hotel vsak Tržačan obiskati in si tako ogledati zibelko in rojstni kraj našega Prešerna. Z Bleda pelje pot najprvo po glavni cesti, nato pa preko travnikov in gozdov mimo Save do vasi. Spoštljivo smo stopili v hišo, ogledali smo si vse, kar smo do tedaj samo čitali v časopisih. Prelistali smo spominsko knjigo in se tudi podpisali. Nazaj grede pa smo obiskali Lesce, kjer je v tamkajšnji šoli bila kolonija tržaških otrok. Naše dobre kuharice so takoj spoznale, da nas «boli želodec». Bolničarka sicer ni mogla pomagati, zato pa so nas ozdravile kuharice. Skodelico odličnega mleka «s tremi prsti smetane», kakor so zadovoljno pravila naša dekleta.

Seveda so to le krajši izleti. Le žal, da se je 15 dnj letovanja kmalu končalo, kajti Tržačani, ki bodo odslej odšli na letovanje, bodo imeli priliko iti tudi na tridnevni izlet na Triglav. Odšli bodo z avtobusom preko Pokljuke na Rudno polje. Od tu pa dalje peš na Triglav ter nazaj mimo slapa Savice in Bohinja, od koder se bodo z avtobusom vrnili zopet na Bled.

Sele ko smo zapuščali Bled in ko se je od nas poslovil zastopnik hotela Toplice, nam je bilo žal. Marsikateri je imel solze v očeh. Toda vrnili se bomo, kakor nas je povabil zastopnik hotela, ko bodo naši bratje in tovariši izvršili svojo petletko in neumorno gradili socializem, da bo bodočnost še mnogo, mnogo lepša.

Ko je avtobus drvel proti Ljubljani, sem se spomnil neke starejše tovarišice, ki je prav zgodaj vstajala, hitela na balkon in iz ust so ji prišle besede: «Sanje, sanje, sanje...»

Le Planinskemu društvu gre vsa čast in pohvala, da je Tržačanom pripravil tako lepo letovanje in da je znal sanje pretvoriti v resničnost.

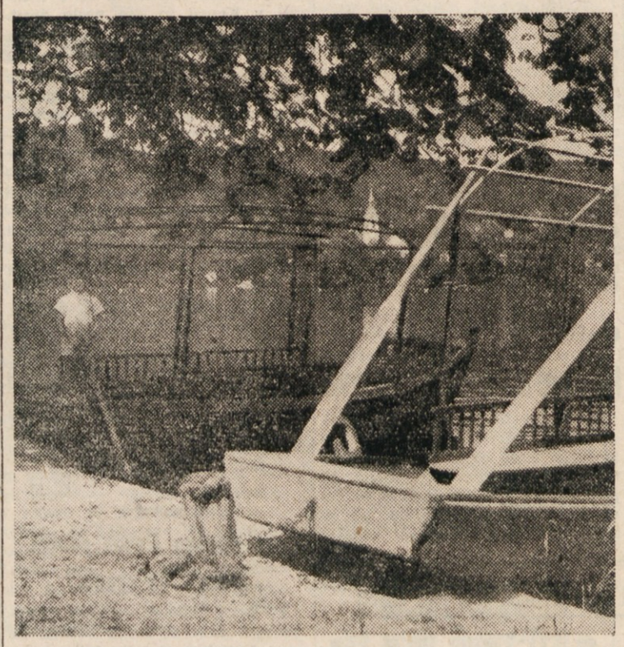

COLNI OB OBREZJU BLEJSKEGA JEZERA.

Ob papežkem izobčenju

Papež in kraljevina Italija

Leta 1859 je Pij IX. izrekel največje izobčenje nad vsemi, ki so zahtevali priključitev Ravenne, Perugie in Bologne k Italiji.

— *Ravenna, Perugia in Bologna so bile priključene h kraljevini Italiji in tako rešene slabe papeževe vlade.*

Angelo Vivante - JADRANSKI IREDENTIZEM

VLOGA KLERIKALIZMA IN AVSTRIAKANTSTVA

70

Trgovsko malomeščanstvo s svoje strani teži prvotno za tem, da bi zaradi obrambe svojih razrednih interesov navezovalo stike z drugimi narodnostmi. Pozneje pa samo zaide v konflikt, in to zaradi čedalje večje konkurence, ki se javlja med ljudmi ene in druge narodnosti v njegovih lastnih vrstah. Kak hud nacionalist postane italijanski krojač ali italijanski mesar, ko mu začne njegov slovenski sosed odjemavati kupce! «Ne kupujte pri Cehih!» pravijo Nemci na Češkem. Te besede bodo morda postale tudi v Trstu geslo, ki skriva pod nacionalnim videzom svojo štacunarsko dušo. Zapretiti mora kako nujno nevarnost (n. pr. uslužbenci zagrozijo s stavko), da slovensko in italijansko malomeščanstvo pozabita na konkurenco in se začasno združita.

Tako prihajamo k proletariatu. Tudi proletariat v Julijski krajini ne stopi v narodnostni konflikt kot strnjena cellota, ampak kaže v svojem sestavu značilne razlike.

Proletariata obeh narodnosti, ki sta posebno v Trstu medsebojno pomešana, si ne stojita v ekonomski konkurenci. Zato manjka prave interesne podlage za spor med italijanskimi in slovenskimi delavci domačini. Tak spor bi se lahko razvil med Slovenci in Italijani s polotoka (v Trstu je najmanj 20.000 proletarcev «regnicolov»), ako ne bi bilo Slovencem kot državljanom zajamčeno široko področje dejavnosti (v državnih ali na pol podržavljenih podjetjih), iz katerega so «regnicoli» izključeni. Italijan domačin je kvalificiran delavec ali kvalificiran obrtnik in kot tak nima, vsaj sedaj ne, slovenskega konkurenta. Ce pa je dninar, ima skupne interese s slovenskim dninarjem domačinom in jih brani proti vsem zunanjim prišlekom, ki so lahko prav tako Italijani kakor Slovenci.

Po tem kratkem uvodu je treba razdeliti proletariat v dva dela, prvi brezlični del, ki je brez razredne in tudi često brez narodne zavesti (drobno ljudstvo, peti stan, kmečke množice): drugi del, ki se organizira pod zastavo delavskega internacionalizma.

Omenil sem že, da v italijanskih kmečkih množicah v Istri in Furlanji prevladuje samo deželni partikularizem. Temu partikularizmu odgovarja v Trstu tako imenovani «triestinizem», ki pa ima dva protislovna obraza. Na eni strani je namreč protislovanski, poln tistega meščanskega ponosa in tistega prezira do pastirjev, ki sem ju zgoraj označil kot ideološki činitelj, ki je skupen in prevladujoče celo med nedavno asimiliranimi proletarci. Na drugi strani pa je protiitalijanski, to je proti priključitvi k Italiji, dinastičen in avstriakantski. Kot tak najbrže zrcali tradicijo mesta, ki je v zgodovinskem nasprotju z zedinstveno mislijo.

Toda slovanske množice komaj prihajajo iz stanja podzavestnega partikularizma. Med Slovenci so Savrini, Brkini, Kranjci izgubili celo v imenu zavest skupne narodnosti. Isto velja, kar se tiče Hrvatov za Fuške, Bizjake, Morlake itd. Med Hrvati je še danes zavest skupnosti s sonarodnjaki onkraj istrskih mej, lastna samo ozkim krogom meščanov. Med Slovenci pa, ki imajo svoje narodno središče (Kranjsko) v neposredni bližini in v območju iste države, je zedinstvena misel bolj napredovala. Klerikalizem in avstriakantizem, ki med Italijani ovirata razširjanje narodne zavesti, igrata povsem drugačne vloge med Slovani. In tukaj vpliva na narodnostni konflikt stališče, ki ga zavzema italijanski duhovnik do Italije: papistična propaganda mora posebno na deželi nujno slabiti italijansko narodno zavest in podžigati že po svojem bistvu partikularističen avstriakantizem. Drugače pa je s slovanskim duhovnikom. Slovanski duhovnik pride z istimi sredstvi do nasprotnih rezultatov, kajti slovanska narodna zavest ni nikakor v nasprotju s katoliško in se bolje nego italijanska razvija, v območju dinastije in države.

Poleg tega slovanski proletariat stopa v narodnostni konflikt pod vplivom dvoumnega gesla, istoveti razredno izkoriščanje z narodnim. To geslo uporabljajo v Avstriji nacionalisti vseh tistih narodov, ki so se šele pred kratkim iztrgali iz mrtvila ali iz asimilacije. Kakor nemščina in poljščina, tako je bila italijanščina v Julijski krajini vse predolgo jezik gospodarskega izkoriščanja. Videli smo, kakšne politične posledice je imelo to dejstvo pri slovanskem kmečkem prebivalstvu v Istri. Toda voditelji slovanskega narodnega gibanja skušajo ne samo v kmečkem, nego tudi v meščanskem okolju dati neko nacionalno barvo temu, kar je v bistvu le prizadevanje prebujene razredne zavesti. V Julijski krajini, kjer je slovanski kapitalizem še mlad in se često skriva pod tujim videzom, ta propagandni trik lahko še uspeva. Toda pozneje, ko se bodo razredi postopoma diferencirali in ko se bo slovanski kapitalizem čedalje bolj razvijal, bo sproti polagoma ponehal.

(Nadaljevanje sledi)

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Izpopolnitvena dela v novi luki

Kakor znano, služi pomol V. v novi prosti luki za promet težkega in masovnega blaga, kakor surovega železa, gradbenega kamna, premoga, lesa itd. Vendar pa vse doslej ni imel za to potrebne opreme, ki naj olajša razkladanje in nakladanje. V načrtu Javnih skladišč glede obnove in izpopolnitve tržaške luke so bile te naprave že davno določene, vendar pa vse doslej niso mogli dobiti potrebnih kreditov. Zdaj končno poročajo, da so sklenile pristojne oblasti, da zgradijo na pomolu V. tri razkladalne mostove, na katerih bodo gibljivi in premikajoči se žerjavi z zelo širokim dosegom. Opis novih priprav pove, da bodo merili 65 metrov razpetine, 10 m v višino, polgibljive roke žerjava 18 m, nosilnost znaša 6 ton, hitrost dviganja 60 m na minuto. Vse tri razkladalne mostove bodo izdelale Združene ladjedelnice. Na pomolu pa so medtem že pričeli s polaganjem potrebnih tirov. Računajo, da bodo dela trajala 10 do 12 mesecev.

Po načrtu Javnih skladišč bi bilo treba zgraditi na pomolu V. obalna hangarja št. 55 in št. 56, ker naj bi pomol služil prometu s Severno in Južno Ameriko. Promet premoga, rudnin itd., ki se zdaj vrši na pomolu V. pa naj bi se preneseł na koren nastajajoga pomola VII, ki bi ga morali s nasipavanjem povečati. Kaže pa, da oblasti zaenkrat ne mislijo na to ter so s sklepom, opremiti pomol V. za potrebe sedanjega prometa, hotele zadostiti pač le najnujnejšim zahtevam po prometno - tehničnih napravah v pristanišču.

Predpisi o trgovskem poslovanju s Turčijo

Tržaška trgovinska zbornica je sporočila, da je bilo objavljeno besedilo nove italijansko-turške trgovinske pogodbe z veljavnostjo od dne 1. julija t. l. naprej. Pogodba sloni na kliriškem sistemu, obračunska valuta je dolar. Ribe in tobak je mogoče uvažati na osnovi recipročnih poslov. Po prejšnjih porazdelitev ni; komitenti blaga, ki se uvaža z uvoznim dovoljenjem (licenza) se prijavijo v dve polletji in prošnje za prvo polletje je treba vložiti do 25. avgusta v običajni obliki pri trgovinskem oddelku ZVU. Posebne odredbe urejujejo recipročne posle in izdajanje izbirnih izpričeval, ki spremljajo blago bodisi pri uvozu ali izvozu.

Dve novi trgovinski pogodbi korist za Trst

Poročajo, da sta pred dnevi podpisali CSR in Argentina sporazum o daten trgovinski dogovor o izmenjavi blaga v vrednosti 15 milijonov funtov šterlingov. Dogovor velja do konca 1951 ter se obnavlja letno, ako ni odpovedan.

Argentina bo dobavljala Ceslovaški surovine in živila: koruzo, žito, volno, maščobe, meso, tobak, med in sadje. CSR pa izvažala v zameno stroje, letala, radijske aparate, časopisni papir in livarske izdelke.

Problemi sindacali

(Continuaz. dalla prima pag.)

affrontare le numerose esigenze proprie di tale organizzazione, più che mai, quando la locale Camera del Lavoro, sostenitrice delle grande capitale e vassalla degli agenti dell'E.R.P., ha deciso l'opposizione ta rottura col fronte dei lavoratori, traendo i loro interessi a rimorchio fitto dell'imperialismo anglo-americano.

Questa dovrebbe essere la linea di condotta più logica e normale le attuali condizioni la rendono però assolutamente impossibile.

Oggi come oggi, per rialzare il morale sorti del sindacato, occorre innanzitutto modificare l'attuale posizione condotta dai cominformisti che sono impadroniti della direzione. occorre dare alla confederazione dei Sindacati Unici una larga base d'azione, mobilitando i lavoratori di diverse correnti politiche, raggendoli intorno agli scopi comuni occorre eliminare la banda di bustieri che sfrutta ai suoi scopi interessi l'organizzazione sindacale occorre mettere fine al terrorismo esercitato da questi avventurieri contro i lavoratori che, per qualsiasi ragione, sono contrari alla opera provocatrice svolta dal gruppo cominformista di Vidali, occorre trasformare il sindacato in una vera casa di tutti i lavoratori, abbandogli il suo primitivo spirito rivoluzionario all'avanguardia del movimento democratico nel nostro territorio.

OOO

Queste furono, in ultima analisi, le conclusioni del Congresso della Federazione Sindacale Mondiale recentemente tenuto a Milano.

Ma il gruppo social-patriottico padronitosi delle redini sindacali ha tutt'altre intenzioni. Gli stessi di Radich, specialmente negli ultimi mesi, sono tesi a trasformare la Confederazione dei Sindacati unici di Trieste in una filiale della Confederazione Generale Italiana del Lavoro. Ed a ciò non occorre nemmeno molta gente: bastano alcune persone che traducano in effetti le deliberazioni prese in altra sede.

E' dunque chiara la manovra annessionistica di questa gente, sa, anche soprattutto, alla revisione del trattato di pace in merito a Trieste ed al suo territorio. Le manovre e le provocazioni a danni dei lavoratori, non si arrestano qui: un'altra carta estremente provocatoria è stata giocata proprio in questi giorni nei confronti dei sindacati della Zona B jugoslava.

I «dirigenti» frazionisti di Trieste hanno inviato una protesta alla Federazione Sindacale Mondiale circa le condizioni dei lavoratori nella nostra Zona. In questa protesta si parla di oppressioni, angherie, eccetera, che avrebbero subito ai lavoratori della Zona B una situazione insostenibile».

Questi agenti provocatori non hanno più neanche un po' di pudore. Parlano della Zona B. delle angherie che vengono commesse, di una situazione insostenibile, e si dimenticano delle vere condizioni nelle quali versano i lavoratori di Trieste, di decine di migliaia di lavoratori di Trieste disoccupati ed oppressi dall'imperialismo anglo-americano.

Nella Zona B i lavoratori sono impegnati in una fervente opera di costruzione, edificando giorno per giorno condizioni migliori.

Queste calunnie però non sono degne di una risposta. Vengano, vengano a vedere la Zona B, vengano a visitare i nostri lavoratori impegnati attivamente nella costruzione di nuovi edifici, di scuole, di strade, di canali e vedranno che non vi è neanche un disoccupato e che la situazione di questi lavoratori, coscienti della loro forza sta migliorando di giorno in giorno.

Con ciò non parliamo a questa gente senza principi, ma parliamo ai lavoratori che sapranno ripudiare il loro Sindacato dal marchio, riportare nuovamente la loro organizzazione di classe su una giusta strada per la conquista di un migliore avvenire.

I. B.

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega mozemskega tiska — TRST. Ljubljana, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja ZALOZNISTVO TRZASKEGA TISKA D. Z O. Z.